T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

YUNANİSTAN TRAKYA'SI RODOP BÖLGESİ BİZANS VE POST-BİZANS DÖNEMİ

OZTSAN CHOUSEİN NOURİ

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. ÖZKAN ERTUĞRUL

EDİRNE
2015

T.C.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TESİ

OZTSAN CHOUSEİN NOURİ tarafından hazırlanan **YUNANİSTAN TRAKYA'SI RODOP BÖLGESİ BİZANS VE POST-BİZANS DÖNEMİ** Konulu **YÜKSEK LİSANS TEZİN'İN** Sınavı Trakya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinin 15.-16. Maddeleri uyarınca 04.02.2015 Çarşamba günü saat 12.00'de yapılmış olup tezin Kabul edilmesine OYBİRLİĞİ/OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ	KANAAT	İMZA
Prof.Dr.Engin BEKSAÇ	Kabul edilmesine	
Yrd.Doç.Dr. Özkan ERTUĞRUL	Kabul edilmesine	
Yrd.Doç.Dr.İbrahim DİNÇELİ	Kabul edilmesine	

T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞİ VE YAYIMLAMA İZİN FORMU

Referans No	10066107
Yazar Adı / Soyadı	OZTSAN CHOUSEİN NOURİ
Uyruğu / T.C.Kimlik No	YUNANİSTAN / 0
Telefon	5350122917
E-Posta	oztsan@gmail.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	YUNANİSTAN TRAKYA'SI RODOP BÖLGESİ BİZANS VE POST BİZANS DÖNEMİ
Tezin Tercümesi	Greek Thrace, Area of Rhodope, Byzantinea and Post-Byzantine Period
Konu	Sanat Tarihi = Art History
Üniversite	Trakya Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Bölüm	
Anabilim Dalı	Sanat Tarihi Anabilim Dalı
Bilim Dalı	Sanat Tarihi Bilim Dalı
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2015
Sayfa	108
Tez Danışmanları	PROF. DR. ENGİN BEKSAÇ 45832360540 YRD. DOÇ. DR. ÖZKAN ERTUĞRUL 33596260510 YRD. DOÇ. DR. İBRAHİM DİNÇELİ 28573319930
Dizin Terimleri	
Önerilen Dizin Terimleri	Yunanistan-Bizans- Post-Bizans-Rodop
Kısıtlama	36 ay süre ile kısıtlı

Tezimin,Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanında arşivlenmesine izin veriyorum. Ancak internet üzerinden tam metin açık erişime sunulmasının 18.02.2018 tarihine kadar ertelenmesini talep ediyorum. Bu tarihten sonra tezimin, bilimsel araştırma hizmetine sunulması amacı ile Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi tarafından internet üzerinden tam metin erişime açılmasına izin veriyorum.
NOT: Erteleme süresi formun imzalandığı tarihten itibaren en fazla 3 (üç) yıldır.

18.02.2015

İmza:.....

Tez Adı: Yunanistan Trakya'sı Rodop Bölgesi Bizans ve Post-Bizans Dönemi

Hazırlayan: Oztsan CHOUSİN NOURİ

ÖZET

Yunanistan Trakya'sı Rodop Bölgesi Bizans Dönemi Mimari eserlerin incelenmesini amaçlayan bu çalışmada bölgenin genel coğrafi bilgileri,tarihsel sürecine kısa bir bakış yapılmıştır.

Bizans dönemi 10 tane yapı, alınan izinler çerçevesinde incelenerek , günümüzdeki durumları hakkında detaylı bilgiler derlenmiştir. Bu çalışma sırasında bir çok kazı alanı ziyaret edilmiş. Yapılan çalışmalardan sonra eserlerin durumları literatür taraması yapılarak değerlendirmeye alınmıştır.Bu değerlendirme sonucunda hazırlanan katalogta eserlerin durumları ve dönemleri hakkında bilgiler derlenmiştir.

Post-Bizans dönemi 13 tane yapı tespit edilmiştir.Bu yapıların günümüzdeki durumları incelenmiş mimari özellikleri değerlendirilmiştir. Yapıların süslemeleri ve içlerinde bulunan orjinal parçalar değerlendirilmiştir. Çalışma sırasında elde edilen bilgiler kaynaklar doğrultusunda derlenmiş ve kaleme alınmıştır. Yapılan çalışmanın amacına ulaşması ve Yunanistan Trakya'sı Rodop Bölgesi Bizans ve Post-Bizans yapılarını tek bir kaynak altında toplamayı başarmıştır.

Anahtar Sözcükler: Yunanistan Trakyası, Rodop, Bizans, Post-Bizans, Kilise,Manastır

Name of the Thesis: Greek Thrace, Area of Rhodope, Byzantine Monuments Post-Byzantine Period

Prepared Name: Oztsan CHOUSEİN NOURİ

ABSTRACT

This is a brief overview of the historical process aiming to the examination of the Byzantine monuments in the Greek Thrace, area of Rhodope, through a historical and geographical study

Regarding the Byzantine period, they have been examined ten (10) monuments, for which have been given the permission. During the study period, there was made an on-sight visit to the monuments. Also, information about the monuments has been gathered through the examination of the bibliography. Based on this work and after evaluating the information, there was made an assesment comparing the monuments staus and a catalogue has been fomed.

In the Post-Byzantine period, the status of thirteen (13) monuments have been examined. The architectural features of these monuments are analyzed. The original parts of the decoration and interior part was evaluated. The information obtained during the study is compiled in accordance with resources and has been drafted. The studay managed to reach the objectives to collect the Byzantine and Post-Byzantine structure of the Greek Thrace, Rhodope region under a single source.

Keywords: Greece Thrace, Rodopi, Byzantine and Post-Byzantine Churches, Monasteries.

Özer Mümin'nin anısına

ÖNSÖZ

Yunanistan'ın en kuzeyinde yer alan Trakya Bölgesinin tam merkezinde yer alan Rodop Bölgesinin tanıtımına katkıda bulunacağına inandığım türkçe kaynakların yeterli olmadığı bu konuda çalışma yapmak benim için kendi yaşadığım bölgeme yapacağım büyük katkı olmuştur.

Bu çalışma sırasında gösterdiği büyük sabırdan dolayı değerli eşim Zuhal Hüseyin'e, gerek maddi gerek manevi her türlü desteklerini benden esirgemeyen aileme,eşimin ailesine,değerli baldızıma araştırmam sırasında gerekli izin belgelerini almama yardımcı olan Komotini 15. Bizans Arkeoloji birimi çalışanlarına, Komotini Maronia Metropoliti Sayın Pantelemon'a, araştırmam sırasında mimari bilgilerinde devamlı yardımına başvurduğum Mimar Mühendis arkadaşım Adnan Tefikoğlu'na, çalışmam sırasında benden yardımlarını esirgemeyen Sayın Sofia Meneselidou'ya, değerli hocam Dr. Thanasis Koungoulos'a, Trakya Üniveristesi Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı Bölüm Başkanı hocam Prof.Dr. Engin Beksaç'a, Athanasia Karanika, Dimitrios Gartçonis arkaşıma, Trakya Üniversitesi Soyal Bilimler Enstitüsü Sekreteri değerli abim Rasim Sezen'e, ziyaret ettiğim köylerin mütevelli heyetlerine ve dini yetkililerine sonsuz şükranlarımı sunarım.

Yıllardır bana katlanma lüksünü gösteren her zaman yanımda olduğunu hissettiğim, değerli hocam, büyüğüm benim için hocadan daha çok bir ağabey gibi davranan güzel insan Yrd. Doç. Dr. Özkan Ertuğrul'a benim elimden tuttuğu ve bana daha önce bilmediğim bir açıdan hayata bakmayı gösterdiği için sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Desteklerinden dolayı TÜBAP'a teşekkür ederim.

Ostsan Chousein Nouri

(Özcan Hüseyin Nuri)

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **I**
ABSTRACT ..... **II**
ÖNSÖZ ..... **III**
İÇİNDEKİLER ..... **IV**

BÖLÜM I

I. GİRİŞ 1
Problem 1
Amaç 1
Önem 2
Sayıtlar 2
Sınırlılıklar 2

BÖLÜM II

II. YUNANİSTAN TRAKYA'SI RODOP BÖLGESİ BİZANS DÖNEMİ 3
A. Tarihi Süreci 3
1. Prehistorik dönem 3
2. Traklar ve Helenistik Dönem 3
3. Roma Dönemi 3
4. Bizans Dönemi 4
5. Post-Bizans Dönemi 4

BÖLÜM III

III. BİZANS DÖNEMİ YAPILARI 6
1. Erken Hıristiyanlık Bazilikası (**ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ)8**
2. Synaksi Kilisesi **(**Σύναξη Μαρώνειας) 8
3. Paterma Tek Nefli Kilise 10

4. Papikion Oros Kilise A(Μονόχωρος Ναός Α.) 12
5. Papikion Oros Tek Nefli Kilise B(Μονόχωρος Ναός Β.) 14
6. Papikion Oros Tek Nefli Kilise G(Μονόχωρος Ναός Γ.) 16
7. Sosti Manastır Kompleksi 18
8. Linos Manastır Kompleksi 20
9. Poliantos Bazilikası 22
10. Maksimianoupolis Merkezi PlanlıKilisesi 24

BÖLÜM IV

VI. POST-BİZANS DÖNEMİ YAPILARI 26
1. Meryem Ana Kilisesi-Komotini (Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου)..... 26
2. Meryem Ana Kilisesi-Maronia (Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου)..... 28
3. Mesih İsa Kilisesi-Iasmos (Ναός Τίμιου Προδρόμου)..... 29
4. Mesih İsa Kilisesi-Maronia (Ναός Τίμιου Προδρόμου) 30
5. Hagios Georgios Kilisesi-Komotini (Ναός Αγίου Γεωργίου)..... 31
6. Hagios Georgios Kilisesi (Ναός Αγίου Γεωργίου) 33
7. Başmelekler Kilisesi- Lofarion (Ναός Παμμεγίστων Ταξιαρχών) 34
8. Hagios Georgios Kilisesi-Kirki (Ναός Αγίου Γεωργίου)..... 35
9. Hagios Georgios Kilisesi-Askites (Ναός Αγίου Γεωργίου)..... 36
10. Hagios Athanasios-Kosmio (Άγιος Αθανάσιος) 38
11. Metamorfosis Sotiris-Karidia (Ιερού Ναού Μεταμορφώσεως του Σωτήρο 40
12. Meryem Ana Kilisesi-Iasion(Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου) 41
13. Hagios Dimitrios-Kassitera(Αγίου Δημητρίου) 42

SONUÇ 43
KAYNAKÇA 45
FOTOĞRAF VE PLAN LİSTESİ 48

BÖLÜM I

I.Giriş:

Yunanistan'ın 51 bölgesinden bir tanesidir. Doğu Makedonya ve Trakya Eyaletinin sınırları içerisindedir. Batısında İskeçe Bölgesi, doğusunda Evros Bölgesi ile sınırları vardır. Yüz ölçümü 2543 km²'dir. Merkezi Komotini (Gümülcine) şehridir.

Rodop Bölgesi 4 belediyeden oluşmaktadır. Bu belediyeler Arriana (Kozlukebir), İasmos (Yassıköy), Komotini(Gümülcine) ve Maronia- Sapon(Maronia-Şapcı) belediyeleridir. Bölge birçok değişik coğrafyayı 'çinde barındırır. Kuzeyinde Rodop dağları, güneyinde Ege denizi, iç kesimlerinde ovaların ve geniş tarım arazilerinin bulunduğu değişik iklimlere sahip bir bölgedir. Jeopolitik bir yer olduğu için tarihten günümüze bir çok uygarlık bölgede hakimiyet kurmuştur. Bu uygalıları buralarda hakimiyet kurma sebeblerinin başında Avrupa'dan Asya'ya bir geçit noktası olmasıdır. İçinde bir çok tarihi yerleşme alanı vardır. Bunlar Anastasiyipolis, Maronia, Papikion Oros, Maksimiyanoupolis ve daha bir çok tam olarak araştırılmamış bir çok alandan oluşmaktadır.

A.Problem:

Günümüzde Yunanistan sınırları içerisinde kalan ve Türkiye'ye 90km(İpsala sınır kapısında) mesafede bulunan Rodop bölgesinin Bizans ve Post-Bizans dönemindeki durumlarını dini yapılarının Türkiye'deki Bizans ve Poast-Bizans dönemi yapılara olan benzerliklerini ortaya çıkarmak için yapılması gereken önemli bir çalışmadır.

B. Amaç:

Yapılan araştırma ile:

1. Yunanistan Trakya'sı Rodop Bölgesi Bizans ve Post-Bizans dönemi dini yapıların incelemek kayıt altına almak.
2. Bizans ve Post-Bizans dönemi yapıların kataloğunu hazırlamak.
3. Osmanlı döneminde (Post-Bizans) Gayri Müslim tebaya yağılmış dünü yapıların bugünkü durumlarını incelemek ve kayıt altına almak.

4. Türkiye'de daha önce yayınlanmamış olan bu yapıları Türk bilim literatürüne kazandırmak.

C. Önem:

Yapılan çalışma ile Yunanistan Trakya'sı Rodop Bölgesi Bizans ve Post-Bizans dönemi eserlerin Türk bilim dünyasına tanıtımı, Yunanistan Trakya'sı Rodop Bölgesi kırsal kesimde dağların içinde kalmış birçok köyde unutulmaya yüz tutmuş yapıları literatüre kazandırmak. Bölgedeki birçok yapı değişik kaynaklarda daha önce yayınlanmış olmasına rağmen toplu bir kaynakça bulunmamaktadır. Bu çalışma ile bölgenin Bizans ve Post-Bizans dönemi eserlerini tek bir kaynakça altında toplayarak gelecek nesillerin faydalanmasını sağlamaktır.

D.Sayıtlar:

Bu çalışmadaki sayıtlar arasında:

1. Bu çalışmada Yunanistan Trakya'sı Rodop Bölgesi Bizans ve Post-Bizans dönemi eserlerin tamamını tek kaynak eserde toplamak.
2. Bölgedeki Bizans ve Post-Bizans eserlerin günümüzdeki durumları incelenerek değerlendirmek.
3. Bu çalışmayla gelecekte bölgede araştırma yapacak bilim adamlarına kaynakça olacak bir eser ortaya çıkarmak.

E.Sınırlılıklar:

1. Araştırma yabancı bir ülkede yapılacağından dolayı araştırma için gerekli izinlerin, ilgili kurumlardan alınması.
2. Yapılacak literatür taraması ile bölgenin genel tarihine kısa bir bakış yapılması.
3. Bizans dönemi eserlerin yerlerinin tespiti bugünkü durumlarının değerlendirilmesi.
4. Post-Bizans dönemi eserlerin yerlerinin tespiti ve durumlarının değerlendirilmesi.
5. Mimari planlarının eksik olanlarının planlarının çıkartılması.
6. Elde ettiğimiz verilerin bilimsel kurallara uygun olarak düzenmesinden oluşmaktadır.

BÖLÜM II

II.YUNANİSTAN TRAKYA'SI RODOP BÖLGESİ BİZANS DÖNEMİ

A. Tarihi Süreci:

1. Prehistorik Dönem:

Denize yakınlığı, ulaşıma kolaylık sağlayan düz ovalar, savunma imkanı sunan dağlık bölgeriyle Rodop bölgesi prehistorik çağlardan günümüz kadar birçok uygarlığın hedefi olmuştur. Prehistorik dönem Paleolitik ve neolitik çağdan, bakır çağına kadar uzanan dönemlerin kalıntılarını bölgede bulmak mümkündür.Bu dönemde tarım ve hayvancılık uğraşmakta olan küçük topluluklar acık hava yerleşmeleri ve kaya sığınaklarında yaşamlarına devam ettirmişlerdir.Maronia'da bulunan mağarada M.Ö. 4500-4000 yıllarına ait çanak-çömlek parçaları bulunmuştur.Paradimi bölgesinde bulunan seramikler Türkiye Trakyasında bulunan Fikir Tepe yerleşmesindekilerle benzerlik göstermektedir.[1]

Bölgenin tamamında aynı dönemlere ait aynı teknikle yapılmış çanak*çömlek ve küçük aletler bulunmuştur.

2. Traklar ve Helenistik Dönem:

Trakya'ya Helenlerin yerleşmesi M.Ö. 2000 yılının ikinci yarısına denk gelmektedir.Yunanlıların Trakya ile bağlantısı Traklara kadar dayanmaktadır.Yunan mitolojisinda İlyada ve Odisseasa Trakyalıların Yunanlı ile yaptıkları itcaretten Truva savaşında Trakyalıların Yunanlıların yanında yer almasına kadar Trakya şarabı ve daha birçok ürünün ticaretinin yapıldığı kaynaklarda sabittir.[2]

3. Roma Dönemi:

Romalıların Trakya'ya gelmeleri M.S. 46 yılında. Roma İmparatoru Kladios dönemin denk gelmektedir.Romalılar bölgenin neredeyse tamamında eserlerini bırakmışlardır.Bunların başına 'Egnatia Odos' meşhur roma yolu gelmektedir.Roma İmparatorluğun bölgedeki hakimiyeti M.S. 330 yılında Bizans'lıların eline geçmiştir.[3]

---

[1] Τριαντάφυλλος Δ. ;Θράκη, Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας- Θράκης. Κομοτηνή 2000 σ.37-38
[2] Πελεκίδης Χρ. ;Θράκη, Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας- Θράκης. Κομοτηνή 2000 σ. 98
[3] Αβραμέα Α. Θράκη, Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας- Θράκης. Κομοτηνή 2000 σ.135

4. Bizans Dönemi:

Rodop bölgesinde Bizans dönemi kalıntıları MS. 3. yy'da karşımıza çıkmaktadır. Bu kalıntıların en eskilerine Maksimuyanipolis ve Maronia'da rastlamaktayız. Mermer bir haçın kanatlarına kazınmış bir kitabe.[4] Makmuyanipolis yerleşmesinin Komotini (Gümülcine) şehrinin ilk yerleşme alanı olduğu düşünülmektedir. Yerleşme kesin olarak bilinmemekle beraber çeşitli sebeplerden dolayı terk edilmiş ve bugün Komotini olarak bilinen şehre yerleşmişlerdir. Maronia antik kentinde bulunan MS.565-578 yıllarına ait alın sikkeler II. Justinianos'a aittir.[5] Bu buluntular bölge tarihlemesinde önemli rol oynamaktadır. Maronia yerleşmesi deniz kenarına kurulmuş limanı olan çok büyük bir yerleşmedir. İlk yerleşim Roma döneminde yapılmıştır.

M.S. 9-11 yüzyıllarda bölge halkı dağlık alanlara dini yapılar inşa etmeye başlamıştır. Bunlara örnek olarak Paterme(Payamdere), Gratini (Ağırcanhisar), Papikion Oros' bulunan kalıntılar gösterilebilir.Paterma'da bulunan Tek Nefli kilise dağlık bölgenin içinde küçük bir akarsuyun kenarındadır. Günümüzde hemen yanında Türk mezarlığı vardır. Gratini(Ağırcanhisar) Köyünün hemen kuzeyinde bir tepenin üzerine kurulmuş bir kaledir.Bu kalede yapılmış kazılarda kalede bulunmuş kilisede önemli buluntulara rastlanmıştır. Çok geniş bir kaynakça olmadığından dolayı buradaki kalıntılar hakkında çok fazla bilgiye sahip değiliz. Papikion Oros Komotini(Gümülcine) şehrinin kuzey batısında yer alan ve bölgenin en yüksek dağı olan Karlık dağının eteklerinde yer almaktadır. Bu dağın eteklerinde çok sayıda Bizans dönemi kilise kalıntısı vardır. Bu kalıntıların bir kısmının araştırması tamamlanmış ve yayınlanmıştır. Bölgede daha keşfedilmemiş çok sayıda kilise mevcuttur.

5. Post-Bizans Dönemi:

Bizans uygarlığının kültürel etkileri 1453 yılında Bizans İmparatorluğu'nun tarih sahnesinden çekilmesinden sonra da, başta Rusya ve Balkanlar gibi Ortodoks ülkeler olmak üzere, Avrupa ülkeleri ve Osmanlı İmparatorluğu'nda da çeşitli biçimlerde sürmüştür. Sanat alanında bu etkiler, özellikle mimarlıkta ve Ortodoks dünyasında çok yaygın olan ikonalarda günümüze de ulaşmış olan çok sayıda örnek

---

[4] Γενική Γραμματεία Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας- Θράκης, Θράκη, Κομοτηνή 2000 s.157(Anonim;Thraki Geniki Grametea Periferias Anatolikis Makedonias-Thraki Komotini.)

[5] Γενική Γραμματεία Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας- Θράκης, Θράκη, Κομοτηνή 2000 s.153(Anonim;Thraki Geniki Grametea Periferias Anatolikis Makedonias-Thraki Komotini.)

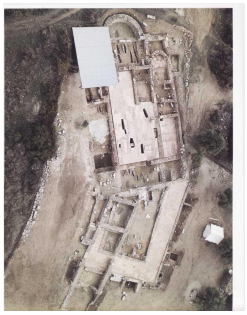
vermiştir. Bizans İmparatorluğu'nun yıkılmasından sonra çeşitli biçimlerde süren bu Bizans etkileri, Bizans sonrası anlamında "Post-Bizanten" diye adlandırılmaktadır.[6]

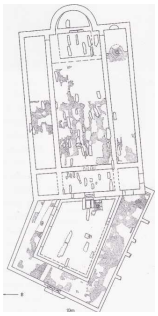
Yunanistan Rodop Bölgesinde Post Bizans dönemine bakacak olursak çok sayıda dini yapı karşımıza çıkmaktadır. Bu yapıların büyük bir çoğunluğu kırsal alanda olduğundan dolayı birçoğu değişime uğramadan günümüze kadar gelmeyi başarmıştır. Bu eserlerin neredeyse tamamı 19 yy. eseridir. Bu da bize 19 yy Post Bizans mimarisi ve sanatı hakkında çok fazla bilgi vermektedir. Bu konuda Osmanlı arşivinde Post Bizans yapılarının yapım tarihlerine ve planlarına ulaşmak mümkündür.

[6] http://www.tayproject.org/downloads/Bizans_EA.pdf 21/01/2015

BÖLÜM III

III.Bizans Dönemi Yapıları:

KATALOG NO : 1

TÜRÜ : Erken Hıristiyanlık Bazilikası(ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ)

ADI : Erken Hıristiyanlık Bazilikası

BULUNDUĞU YER :Maronia

TARİHİ : M.S. 6 yy

PLANI :Üç Nefli Bazilika

KAYNAKÇA :

ΔΕΜΕΡΤΖΗ, Σοφία Δουκατά; Παληόχωρα Μαρώνειας Η ανασκαφή της παλαιοχριστιανικής βασιλικής και του μεσοβυζαντινού οικισμού.Καβαλα.2008 s.45-49(DEMERTZİ, Sofia Dukata; Paliohora Maroniaw İ Anaskafi tis Paleohristianikis Basilikis Ke Tu Mesobizantinu ikismu. Kavala. 2008)

Θρακη Γενικη Γραμματεια Περιφεπειας Ανατολικης Μακεδονιας- Θρακης, , Κομοτηνη 2000 s.157(Anonim;Thraki Geniki Grametea Periferias Anatolikis Makedonias-Thraki Komotini.)

YAPININ TANIMI :

Erken Hıristiyanlık dönemi:

Atrium: Doğu yönünde olan boyuna ekseni yön değiştirerek kuzeybatı ile güneydoğu ekseninde devam eder. Bazilikanin mutlak yönü doğu ve batıdır. Bu planın böyle olma nedeni arkeolojik verilere dayanılarak şu şekildedir; veranda hazır temellere oturtulmuş ve bazilika yanından geçen yol kapatılarak atriuma uygun hale getirilmiştir. Yapı düzensiz bir plana sahiptir, kuzey duvarı15,10 m. güney duvarı 26,30 m. batı duvarı 20,90m ve doğu duvarı 22,80 m. dir. Yapının yüksekliğü 3,50-4,80 m. arsındadır. Mermer eşikli bir girişe sahiptir. Kapı yüksekliği 2,80 metredir. Bazilikanın girişinde atriumun doğu kesiminde küçük bir veranda vardır.

Narteks: Uzunluğu 22,80m. olan batı duvarında 1 m. genişliğindedir. Erken Hıristiyanlık dönemi tuğlalar ve taşlarla inşa edilmiştir. Tek parça mermerden yapılmış bir eşikten girilir.Kapı yüksekliği 1,80 m.'dir. Narteks 21x 4,80 / 4,40 m. ölçülerindedir.

YAPININ SÜSLEMELERİ : Gri yerli mermerden oyma revaklı direkler günümüze gelmeyi başarmıştır. Doğu atriumun güneyinde bulunan mozaik deşemeli bölümde; Herkül'ün düğümleri olarak adlandırılan motifler işlenmiştir. Sekizgenlerin içlerine değişik meyveler, kuşlar, bitkiler ve geometrik şekiller işlenerek kompozisyon tamamlanmıştır. Kuzey atrium maalesef çok iyi durumda değildir. Güneyle aynı temaya sahip olduğu düşünülmektedir. Günümüze gelmeyi başarmış üzüm ve tavşan figürleri vardır. Bir şeridin içinde değişik şekilde kuşlar betimlenmiştir. Devamında muhtemelen vaftizhane olarak kullanılan alan gelir. Batı bölümde üç seçkin oda vardır. Tamamen mozaik döşemeli narteksin cok az bir kısmı günümüze gelmeyi başarmıştır. Atriumun ana girişinin önünde örgü zincirlerle çevrilmiş üçgenler ve ortasında bir karenin içinde büyük bir kısmı yok olmuş merkezi kompozisyon vardır. Atrium tabanı sanatsal değeri çok yüksek mozaiklerle süslenmiştir. Bu sanatsal mozaikleri çok az bir kısmı günümüze ulaşmıştır.

Mozaiklerin içinde günümüze kadar gelmeyi başarmış birde kitabe bulunmaktadır:«Βαρνάβας ὑπε'ρ εὐχῆς καί του οι'κου αὐτοῦ ἐποίησεν». Bu kitabe erken Hıristiyanlık döneminde çok yaygın bir duadır. Yapı çok değişik mozaik süsleme örneklerini bünyesinde barındırmaktadır. Bizans dönemi yerleşimi bazilikanın mezarlık kalıntılarının üzerine kurulmuştur. Orta Bizans döneminde yapıya ilave konutlar eklenmiştir. Yapının etrafındaki sur duvarlarını veya Bazilika'nın temellerini güçlendirmek için büyük mermer sütün ilave edilmiştir.

KATALOG NO **:** 2

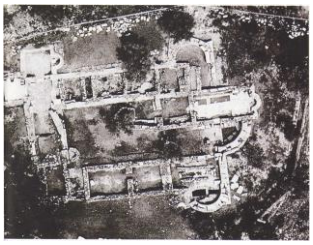
ADI **:**Synsksi Kilisesi

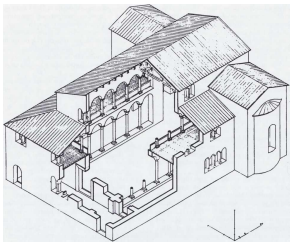
(Σύναξη Μαρώνειας**)**

BULUNDUĞU YER **:**Maronia

TARİHİ **:** M.S.2- 3.yy

PLANI **:** Transpentli Üç Nefli Bazilika

ΚΑΥΝΑΚÇΑ **:** ΔΟΥΚΑΤΑ ΣΟΦΙΑΣ, "Ευρήματα παλαιοχριστιανικής και βυζαντινής περιόδου στην Παληόχωρα Μαρωνείας", Το Αρχαιολογικό Έργο στη Μακεδονία και τη Θράκη (Α.Ε.Μ.Θ.), Τόμος 5ος (για το έτος: 1991), Έκδ.: Υπουργείο Πολιτισμού / Τ.Α.Π.Α.-Αριοτοτέλειο Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη 1994, σσ. 497-513.

ΔΟΥΚΑΤΑ-ΔΕΜΕΡΤΖΗ ΣΟΦΙΑΣ, "Ανασκαφή Παληόχωρας Μαρώνειας 1992" Το Αρχαιολογικό Έργο στη Μακεδονία και τη Θράκη (Α.Ε.Μ.Θ.), Τόμος 6ος (για το έτος: 1992), Έκδ.: Υπουργείο Πολιτισμού / Τ.Α.Π.Α. - Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη 1995, σσ. 675-709.

ΔΟΥΚΑΤΑ-ΔΕΜΕΡΤΖΗ ΣΟΦΙΑΣ, "Μεσοβυζαντινό ναΰδριο στη βασιλική της Παληόχωρας Μαρώνειας", Το Αρχαιολογικό Έργο στη Μακεδονία και τη Θράκη (Α.Ε.Μ.Θ.), Τόμος 11ος (για το έτος: 1997), Έκδ.: Υπουργείο Πολιτισμού/Τ.Α.Π.Α.-Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη 1999, σσ. 645-661.

ΔΟΥΚΑΤΑ-ΔΕΜΕΡΤΖΗ ΣΟΦΙΑΣ, "Παληόχωρα Μαρώνειας 1999", Το Αρχαιολογικό Έργο οτη Μακεδονία και τη Θράκη (Α.Ε.Μ.Θ.), Τόμος 13ος (για το έτος: 1999), Έκδ.: Υπουργείο Πολιτισμού / Τ.Α.Π.Α. - Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη 2001, σσ. 15-28.

ΔΟΥΚΑΤΑ-ΔΕΜΕΡΤΖΗ ΣΟΦΙΑΣ - ΖΗΚΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ, "Αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία της Βυζαντινής περιόδου στο Νομό Ροδόπης" στον τόμο Πρακτικών του Επιστημονικού Συνεδρίου: Η Κομοτηνή και ο ευρύτερος χώρος (Παρελθόν-Παρόν-Μέλλον), Κομοτηνή 2006, σσ. 113-148.

ΔΟΥΚΑΤΑ-ΔΕΜΕΡΤΖΗ ΣΟΦΙΑΣ, Παληόχωρα Μαρώνειας: Η ανασκαφή της παλαιοχριστιανικής βασιλικής και του μεσοβυζαντινού οικισμού, Υπουργείο Πολιτισμού-12η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, Καβάλα 2008.

YAPININ TANIMI: Erken Hıristiyanlık Bazilikasının 10 km doğusunda Orta Bizans Dönemi Synsksi manastırın kalınıtıları bulunmuştur. Muhtemelen misafirhane olarak kullanılmıştır. Transpentli üç nefli bazilika planına sahiptir. Doğu da bir apsis, sağda ve solda transpentli iki apsis daha vardır. Bazilika narteks, çeşmeli bir atrium ve transpentten oluşmaktadır. Bazilikanın bütün bölümlerinde, özellikle doğu kısmında Roma dönemine ait bir çok parça bu yapıda kullanılmıştır. İmparator Hadrian dönemine ait mermerleri yapının dikkat çekiçi mimari unsurları arasındadır. M.S.2-3 yy'da inşa edilen manastır.M.S 6 yy'la kadar Samadirek adasının kuzey sahillerine açılan bir konaklama yeri niteliğindedir. Burada bütün büyük tanrılara ibadet ettikleri buluntularla kesinleşmiştir. M.S. 5-6 yy'la ait hiç bir yapı kalıntısına rastlanmazken kullanılan mimari malzemede erken Hıristiyanlık dönemine ait mermer parçalara rastlanmıştır. Bazilikanın doğal nedenlerle çöktüğü düşünülmektedir. Karanlık çağ olarak adlandırılan M.S 7-8 yy'a ait bilgi maalesef yoktur. Bazilikanın etrafında yapılan kazılarda çok sayıda mezara rastlanmıştır. Bu mezarların büyük çoğunluğu taş sanduka tipi mezarlardır düzensiz bir dağılım göstermektedir. Yapı 9-10 yy'da manastır olarak kullanılmıştır.Yapının avlusunda tek odalı bir Katolik şapeli bulunmuştur.Yapıda ayrıca depo alanları, hücreler,(sacristy)kilisenin kutsal eşyalarının saklandığı yer, banka ve konaklama yeri bulunmuştur.

KATALOG NO : 3

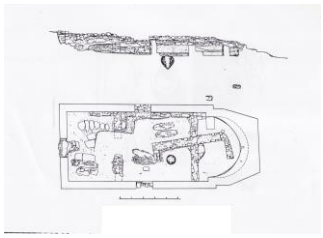
ADI : Tek Nefli Kilise

BULUNDUĞU YER :Paterma (Payamdere)

TARİHİ : M.S. 11.yy

PLANI : Tek Nefli

KAYNAKÇA :

Χ Μπακιρτζή - Ν. Ζήκο, Πατερμά, Αρχαιολογικό Δελτίων Τόμος 35 1980\ Μέρος Β'2, Υπουργείο Πολιτισμού. Αθήνα 1988 σ.449-450. (H. Mpakirzis- N. Zikos;Paterma, Arhelogiko Detion, Tomos 35 B'2 1980 İpurgio Politismu, Atina. s 449-450

Θράκη, Γενική Γραμματεία Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας- Θράκης. Κομοτηνή 2000 σ..157.(Anonim;Thraki Geniki Grametea Periferias Anatolikis Makedonias-Thraki Komotini.2000, s.157)

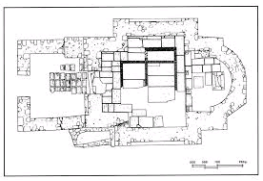
Χ. Μπακιρζης- Ν Ζηκος; Ανασκαφη στα Πατερμα Ροδοπης.Θρακική Επετηρίδα,Τόμος Δεύτερος, Μορφωτικού Ομίλου. Κομοτηνή. 1981 σ.24-37(H. Mpakirzis- N. Zikos; Anaskafi Sto Paterma Rodopis,Tharkiki Epetirida 2, Morfotikos Omiros. Komotini 1981. S.23-27)

YAPININ TANIMI: Rodop bölgesinde Komotini'ye 23 km. kuzeydoğusunda, dağlık alanda Paterma köyünün 400m. kuzeyinde yakınlarında, tek nefli küçük bir kilisedir.1980 yılında kazısı yapılmıştır.11. ile 13. Yüzyıla tarihlenmektedir. İki yapı katı bulunmuştur.İki bölümden oluşmaktadır.Yapının ölçüleri 17,43X7,33 m.'dir.Yapı kireç harçı ve hemen yanından geçen Bademlik çayından toplanan taşlardan inşa edilmiştir.Yapının iki girişi vardır, bir tanesi batıdan diğeri ise güneydendir.A tabakasında taban mermer veya taş levhalardan oluşmaktaydı.Tabanda bulunan büyük bir çömlek kilise su ile yıkandığında suları toplamak amacıyla buraya yerleştirilmiştir. Narteks ve tek neften oluşmaktadır. Büyük ihtimalle 13.yy.'da dış duvarlar ve niş güçlendirilmiştir.İkinci yapı katında ana mekanda taş plakalardan örülmüş bir mezar bulunmuştur.İkinci yapı katından üçüncüncü yapı katına geçilirken yapılan değişikliklerde temblon büyük ihtimalle mermerden yapılmıştır. Semerli ahşap çatı kiremit kaplıdır.Yapı muhtemelen 15-17 yy'larda yıkılmıştır. İkinci yapı katının tabanında toplam 7 mezar bulunmuştur.Bunların büyük çoğunluğu taş plakalarla

kapatılmıştır.İlk yapı katına ait tek bir mezara rastlanmıştır. Bu mezarda gömülü olan kişi elleri göğsünde toplanmış ve başının iki yanına taş tuğlalar konulmuştur.

YAPININ SÜSLEMELERİ: Yapının kuzey ve güney duvarlarında üç tabaka duvar freskoları bulunmuştur.İlk katmanda Kuzey duvarında muhtemelen Müjdeci Iannis temsili pullu ejderha gövdesi tasviri vardir.İkinci katta ise Kuzey ve güney duvarlarında bir şerit biçiminde kırmızı ve siyah renkle boyanmış geometrik desenler vardır. Küçük buluntular arasında camsı sabun taşından yapılmış levha üzerinde hagios Nikolaos'un kabarması olan bir parça bulunmuştur.Küçük buluntular arasında sırlı seramik mutfak kapları, demir tarım araçları ve bronzdan yapılmış haç vardır.

KATALOG NO : 4

ADI : Kilise A.

(Monóχωρος Ναός A.)

BULUNDUĞU YER :Papikion Oros

TARİHİ : M.S. 10-12.yy sonu

PLANI : Haçvari Planlı

KAYNAKÇA :

ΖΗΚΟΣ Ν.; Αποτελέοματα Ανασκαφικών Ερευνών Στο Παπίκιον, Byzantınısche Forschungen (1989), σ. 677-692 (ZİKOS N.; Apotelesmata anaskafikes erevnon papikion oros, Byzantınısche Forschungen (1989), s. 677-692)

ΖΗΚΟΣ Ν.;Εικονίδιο Στεατίτη Από Το Παπίκιο, *AAA* ι8 (1985), σ. 205-210.(ZİKOS N.; İkonidio steatiti apo to Papikio, *AAA* ι8 (1985), s. 205-210)

ΖΗΚΟΣ Ν., Βυζαντινά Μολυβδόβουλλα του Μουσείου Κομοτηνής, Byzantınısche Forschungen (1990), σ. 171-174.(ZİKOS N.; Bizantina Molivdobulatu Musiu Komotini, Byzantınısche Forschungen (1990), s. 171-174.)

ΖΗΚΟΣ Ν., Παπίκιον Όρος· Μοναστηριακό Συγκρότημα Ληνού Ροδόπης, *ΑΕΜΘ* 8 (1994), *σ*. 371-383.(ZİKOS N.;Papikon Oros, Monastiriaka sigrotimata Linu Rodopis, *ΑΕΜΘ* 8 (1994), s. 371-383.)

ΚΥΡΑΝΟΥΔΗΣ Π., Συμβολή Στην Ιστορία Του Παπικίου Όρους, Θρακική Επετηρίδα 10 (1995-1988), σ. 163-193(KİRANUDİS P.; Simvoli Stin İstoria Tu Papikion Oros, Θρακική Επετηρίδα 10 (1995-1988), σ. 163-193)

ΛΑΜΨΙΔΗΣ Ο., Ειδήσεις Διά Την Εκκλησιαστικήν και Θρησκευτικήν Κατάστασιν Του Ελλαδικού Χώρου Εις Τας Αρχάς Του 13ου Αιώνα, Θεολογία 6. 1990, σ. 688-697(LAMSİDİS O.; İdisis Dia Tin Eklisiastikin ke Thriskeftikin Katastasin Tu Alladiku Horu İs Tas Arxas Tu 13'u eona, Theologia 6 1990 s. 688-697)

ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ Α., Καθορισμός Της Θέσεως Του Παπικίου Όρους, Θρακική Επετηρίς Α' (1897). σ· 70-78.(MİHALİARAKİS A.;Kathorismos Tis Theseos Tu Papikion Orus, Trakiki Epetiris A.1897 s.70-78)

ΠΑΠΑΖΩΤΟΣ Ο., Προανασκαφικές Έρευνες στο Παπίκιον Όρος, *Θρακική Επετηρίδα* Ι Κομοτηνη.1980, σ. 113-152.(PAPAZOTOS O.; Proanaskefikes Erevnes Sto Papikion Orus,Tharkiki Epetirida I. Komotini 1980 s. 113-152)

YAPININ TANIMI: Kerasia (Kirazlı) köyünün yakınlarındadır. Narteks, nef ve doğuda büyük çıkıntılı bir apsisten oluşmaktadır. Kubbeli bir yapıdır. Kubbe dört adet kemerli ayağın ve küresel üçgenin üzerine yerleştirilmiştir. Büyük nefin tabanı mermer döşelidir. Narteksin tabanı ise taş plaka ile döşenmiştir. Çok fazla mimari öğeye rastlanmıştır.

YAPININ SÜSLEMELERİ: Ana mekanın taban döşemeleri mermerleri şeritler halinde geometrik motiflerle dizilmiştir, ardışık eşkenar dörtgenler, dört yapraklı rozetlerden oluşmaktadır. Giriş kapsının yakınlarında mimari dekorasyon malzemeleri ve heykeller bulunmuştur.

KATALOG NO : 5

ADI : Tek Nefli Kilise B.

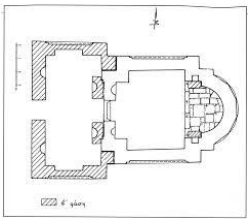
(Μονόχωρος Ναός Β**)**

BULUNDUĞU YER :Papikion Oros

TARİHİ : M.S. 11.ve 12. yy

PLANI : Tek Nefli Ek Aksamlı

KAYNAKÇA :

ΖΗΚΟΣ Ν.; Αποτελέοματα Ανασκαφικών Ερευνών Στο Παπίκιον, Byzantınısche Forschungen (1989), σ. 677-692 (ZİKOS N.; Apotelesmata anaskafikes erevnon papikion oros, Byzantınısche Forschungen (1989), s. 677-692)

ΖΗΚΟΣ Ν.;Εικονίδιο Στεατίτη Από Το Παπίκιο, *ΑΑΑ* ι8 (1985), σ. 205-210.(ZİKOS N.; İkonidio steatiti apo to Papikio, *AAA* ι8 (1985), s. 205-210)

ΖΗΚΟΣ Ν., Βυζαντινά Μολυβδόβουλλα του Μουσείου Κομοτηνής, Byzantınısche Forschungen (1990), σ. 171-174.(ZİKOS N.; Bizantina Molivdobulatu Musiu Komotini, Byzantınısche Forschungen (1990), s. 171-174.)

ΖΗΚΟΣ Ν., Παπίκιον Όρος· Μοναστηριακό Συγκρότημα Ληνού Ροδόπης, *ΑΕΜΘ* 8 (1994), *σ*. 371-383.(ZİKOS N.;Papikon Oros, Monastiriaka sigrotimata Linu Rodopis, *AEMΘ* 8 (1994), s. 371-383.)

ΚΥΡΑΝΟΥΔΗΣ Π., Συμβολή Στην Ιστορία Του Παπικίου Όρους, Θρακική Επετηρίδα 10 (1995-1988), σ. 163-193(KİRANUDİS P.; Simvoli Stin İstoria Tu Papikion Oros, Θρακική Επετηρίδα 10 (1995-1988), σ. 163-193)

ΛΑΜΨΙΔΗΣ Ο., Ειδήσεις Διά Την Εκκλησιαστικήν και Θρησκευτικήν Κατάστασιν Του Ελλαδικού Χώρου Εις Τας Αρχάς Του 13ου Αιώνα, Θεολογία 6. 1990, σ. 688-697(LAMSİDİS O.; İdisis Dia Tin Eklisiastikin ke Thriskeftikin Katastasin Tu Alladiku Horu İs Tas Arxas Tu 13'u eona, Theologia 6 1990 s. 688-697)

ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ Α., Καθορισμός Της Θέσεως Του Παπικίου Όρους, Θρακική Επετηρίς Α' (1897). σ· 70-78.(MİHALİARAKİS A.;Kathorismos Tis Theseos Tu Papikion Orus, Trakiki Epetiris A.1897 s.70-78)

ΠΑΠΑΖΩΤΟΣ Ο., Προανασκαφικές Έρευνες στο Παπίκιον Όρος, *Θρακική Επετηρίδα* Ι Κομοτηνη.1980, σ. 113-152.(PAPAZOTOS O.; Proanaskefikes Erevnes Sto Papikion Orus,Tharkiki Epetirida I. Komotini 1980 s. 113-152)

YAPININ TANIMI: Kirazlı köyünün iki km güney batısında bulunur. Yapı Narteks, Nef ve Apsisten oluşur. Narteks yapının geri kalanından daha büyüktür. Narteksin iki dar duvarlarının kalınlığı kör kemerleri şekillendirmektedir. Yapı bir mezarlık kilisesini (şapel) andırmaktadır. Narteksin doğu duvarında nefe giriş kapısı vardır. Bu girişin iki yanında yarı silindirik iki niş vardır. Bu nişler yapının türünü belirlemekte rol oynamaktadır. Narteksin taban döşemeleri hasar görmüştür. Narteksin tabanı direk olarak ana kayanın üzerine kireçle sıvanarak oluşturulmuştur. Nefin tabanı da narteksle benzerlik göstermektedir. Nef dıştan beşgen bir nişle doğuda biter. Nişin tabanı mermer döşemelidir.

YAPININ SÜSLEMELERİ: İkonastisiste çok sayıda heykel süsleme malzemesi(sütün kaideleri, küçük sütünlarv.s) bulunmuştur.Narteksin tüm duvarları freskolarla süslüdür. Yapının inşa ve ve süslemelerine baktığımızda 11.ve 12. yy kiliselerine benzemektedir.

KATALOG NO : 6

ADI : Tek Nefli Kilise G

(Μονόχωρος Ναός Γ **)**

BULUNDUĞU YER :Papikion Oros

TARİHİ : M.S. 11.ve 12. yy

PLANI : Tek Nefli

KAYNAKÇA :

ΖΗΚΟΣ Ν.; Αποτελέοματα Ανασκαφικών Ερευνών Στο Παπίκιον, Byzantınısche Forschungen (1989), σ. 677-692 (ZİKOS N.; Apotelesmata Anaskafikes Erevnon Papikion Orus, Byzantınısche Forschungen (1989), s. 677-692)

ΖΗΚΟΣ Ν.;Εικονίδιο Στεατίτη Από Το Παπίκιο, *ΑΑΑ* ι8 (1985), σ. 205-210.(ZİKOS N.; İkonidio Steatiti Apo To Papikio, *AAA* ι8 (1985), s. 205-210)

ΖΗΚΟΣ Ν., Βυζαντινά Μολυβδόβουλλα του Μουσείου Κομοτηνής, Byzantınısche Forschungen (1990), σ. 171-174.(ZİKOS N.; Bizantina Molivdobulatu Musiu Komotini, Byzantınısche Forschungen (1990), s. 171-174.)

ΖΗΚΟΣ Ν., Παπίκιον Όρος· Μοναστηριακό Συγκρότημα Ληνού Ροδόπης, *ΑΕΜΘ* 8 (1994), *σ*. 371-383.(ZİKOS N.;Papikon Oros, Monastiriaka sigrotimata Linu Rodopis, *AEMΘ* 8 (1994), s. 371-383.)

ΚΥΡΑΝΟΥΔΗΣ Π., Συμβολή Στην Ιστορία Του Παπικίου Όρους, Θρακική Επετηρίδα 10 (1995-1988), σ. 163-193(KİRANUDİS P.; Simvoli Stin İstoria Tu Papikion Oros, Θρακική Επετηρίδα 10 (1995-1988), σ. 163-193)

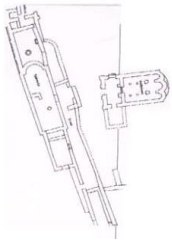
ΛΑΜΨΙΔΗΣ Ο., Ειδήσεις Διά Την Εκκλησιαστικήν και Θρησκευτικήν Κατάστασιν Του Ελλαδικού Χώρου Εις Τας Αρχάς Του 13ου Αιώνα, Θεολογία 6. 1990, σ. 688-697(LAMSİDİS O.; İdisis Dia Tin Eklisiastikin ke Thriskeftikin Katastasin Tu Alladiku Horu İs Tas Arxas Tu 13'u eona, Theologia 6 1990 s. 688-697)

ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ Α., Καθορισμός Της Θέσεως Του Παπικίου Όρους, Θρακική Επετηρίς Α' (1897). σ· 70-78.(MİHALİARAKİS A.;Kathorismos Tis Theseos Tu Papikion Orus, Trakiki Epetiris A.1897 s.70-78)

ΠΑΠΑΖΩΤΟΣ Ο., Προανασκαφικές Έρευνες στο Παπίκιον Όρος, *Θρακική Επετηρίδα* Ι Κομοτηνη.1980, σ. 113-152.(PAPAZOTOS O.; Proanaskefikes Erevnes Sto Papikion Orus,Tharkiki Epetirida I. Komotini 1980 s. 113-152)

YAPININ TANIMI: Sosti (Susurköy) köyünün 3,5 km kuzeyinde yer alır, Tek Nefli Kilise A ve B ile benzer mimari özelliklere sahiptir. Yapıdan günümüze gelmeyi başarmış çok az kalıntı vardır. Batı güney yönünde Nef ve apsisin bir kısmı korunmuş durumdadır. Kuzey güney yönündeki parçaları tamamen yok olmuştur. Yapının tabanının dikdörtgen mermerlerle döşendiği anlaşılmaktadır. İkonastasisin birkaç mimari öğesi günümüz gelmeyi başarmıştır.

KATALOG NO :7

ADI : Sosti Manastır Kompleksi

BULUNDUĞU YER : Papikion Oros

TARİHİ : M.S. 12. yy

PLANI : Üç Nefli Bazilika

KAYNAKÇA :

ΖΗΚΟΣ Ν.; Αποτελέοματα Ανασκαφικών Ερευνών Στο Παπίκιον, Byzantınısche Forschungen (1989), σ. 677-692 (ZİKOS N.; Apotelesmata Anaskafikes Erevnon Papikion Orus, Byzantınısche Forschungen (1989), s. 677-692)

ΖΗΚΟΣ Ν.;Εικονίδιο Στεατίτη Από Το Παπίκιο, *ΑΑΑ* ι8 (1985), σ. 205-210.(ZİKOS N.; İkonidio Steatiti Apo To Papikio, *AAA* ι8 (1985), s. 205-210)

ΖΗΚΟΣ Ν., Βυζαντινά Μολυβδόβουλλα του Μουσείου Κομοτηνής, Byzantınısche Forschungen (1990), σ. 171-174.(ZİKOS N.; Bizantina Molivdobulatu Musiu Komotini, Byzantınısche Forschungen (1990), s. 171-174.)

ΖΗΚΟΣ Ν., Παπίκιον Όρος· Μοναστηριακό Συγκρότημα Ληνού Ροδόπης, *ΑΕΜΘ* 8 (1994), *σ*. 371-383.(ZİKOS N.;Papikon Oros, Monastiriaka sigrotimata Linu Rodopis, *AEMΘ* 8 (1994), s. 371-383.)

ΚΥΡΑΝΟΥΔΗΣ Π., Συμβολή Στην Ιστορία Του Παπικίου Όρους, Θρακική Επετηρίδα 10 (1995-1988), σ. 163-193(KİRANUDİS P.; Simvoli Stin İstoria Tu Papikion Oros, Θρακική Επετηρίδα 10 (1995-1988), σ. 163-193)

ΛΑΜΨΙΔΗΣ Ο., Ειδήσεις Διά Την Εκκλησιαστικήν και Θρησκευτικήν Κατάστασιν Του Ελλαδικού Χώρου Εις Τας Αρχάς Του 13ου Αιώνα, Θεολογία 6. 1990, σ. 688-697(LAMSİDİS O.; İdisis Dia Tin Eklisiastikin ke Thriskeftikin Katastasin Tu Alladiku Horu İs Tas Arxas Tu 13'u eona, Theologia 6 1990 s. 688-697)

ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ Α., Καθορισμός Της Θέσεως Του Παπικίου Όρους, Θρακική Επετηρίς Α' (1897). σ· 70-78.(MİHALİARAKİS A.;Kathorismos Tis Theseos Tu Papikion Orus, Trakiki Epetiris A.1897 s.70-78)

ΠΑΠΑΖΩΤΟΣ Ο., Προανασκαφικές Έρευνες στο Παπίκιον Όρος, *Θρακική Επετηρίδα* Ι Κομοτηνη.1980, σ. 113-152.(PAPAZOTOS O.; Proanaskefikes Erevnes Sto Papikion Orus,Tharkiki Epetirida I. Komotini 1980 s. 113-152)

YAPININ TANIMI: Yapı Tek Nefli Kilise Γ nin 500 m. yakınındadır. Mimari acıdan incelendiğinde bir manastır kilisesidir. Kilisenin müştemilat kısmı batı tarafındadır. Müstemilatta bir banka bulunmaktadır. Yerel taş ve haç ile inşa edilen yapı 2+2 sütunlu bir bazilikadır. Narteks, Nefler ve Apsislerden oluşmaktadır. Yapı malzemeleri incelendiğinde daha önce kullanılmış malzeme ile inşa edildiği ortaya çıkmaktadır. Narteksin batı duvarında iki ve doğu duvarında iki olmak üzere dört payanda ile desteklenmiştir. Yapının tabanı mermer döşelidir. Müştemilatın atısı koruma duvarı ile çevrilidir Muhtemelen iki katlı bir yapıydı. Manastır Kompleksi merkez odanın etrafı uzatılarak odalar düzenlenmiştir. İlk yapıldığı zamanlarda ayrı olan odalar sonradan birleştirilmiştir. Kompleksin kuzeybatı kısmında eşik hücreler bulunmştur. Tüm buluntular incelendiğinde 11. yy'da kurulduğına, 12 yy'da doruk noktasında olan ve 14 yy'da işlevini yitirmiş bir manastırdır.

KATALOG NO : 8

ADI : Linos Manastır Kompleksi

BULUNDUĞU YER : Papikion Oros

TARİHİ : M.S. 11. Yy-14.yy

PLANI : Tek Nefli

KAYNAKÇA :

ZHKOΣ N.; Αποτελέοματα Ανασκαφικών Ερευνών Στο Παπίκιον, Byzantınısche Forschungen (1989), σ. 677-692 (ZİKOS N.; Apotelesmata Anaskafikes Erevnon Papikion Orus, Byzantınısche Forschungen (1989), s. 677-692)

ZHKOΣ N.;Εικονίδιο Στεατίτη Από Το Παπίκιο, *AAA* ι8 (1985), σ. 205-210.(ZİKOS N.; İkonidio Steatiti Apo To Papikio, *AAA* ι8 (1985), s. 205-210)

ZHKOΣ N., Βυζαντινά Μολυβδόβουλλα του Μουσείου Κομοτηνής, Byzantınısche Forschungen (1990), σ. 171-174.(ZİKOS N.; Bizantina Molivdobulatu Musiu Komotini, Byzantınısche Forschungen (1990), s. 171-174.)

ZHKOΣ N., Παπίκιον Όρος· Μοναστηριακό Συγκρότημα Ληνού Ροδόπης, *AEMΘ* 8 (1994), *σ*. 371-383.(ZİKOS N.;Papikon Oros, Monastiriaka sigrotimata Linu Rodopis, *AEMΘ* 8 (1994), s. 371-383.)

ΚΥΡΑΝΟΥΔΗΣ Π., Συμβολή Στην Ιστορία Του Παπικίου Όρους, Θρακική Επετηρίδα 10 (1995-1988), σ. 163-193(KİRANUDİS P.; Simvoli Stin İstoria Tu Papikion Oros, Θρακική Επετηρίδα 10 (1995-1988), σ. 163-193)

ΛΑΜΨΙΔΗΣ Ο., Ειδήσεις Διά Την Εκκλησιαστικήν και Θρησκευτικήν Κατάστασιν Του Ελλαδικού Χώρου Εις Τας Αρχάς Του 13ου Αιώνα, Θεολογία 6. 1990, σ. 688-697(LAMSİDİS O.; İdisis Dia Tin Eklisiastikin ke Thriskeftikin Katastasin Tu Alladiku Horu İs Tas Arxas Tu 13'u eona, Theologia 6 1990 s. 688-697)

ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ Α., Καθορισμός Της Θέσεως Του Παπικίου Όρους, Θρακική Επετηρίς Α' (1897). σ· 70-78.(MİHALİARAKİS A.;Kathorismos Tis Theseos Tu Papikion Orus, Trakiki Epetiris A.1897 s.70-78)

ΠΑΠΑΖΩΤΟΣ Ο., Προανασκαφικές Έρευνες στο Παπίκιον Όρος, *Θρακική Επετηρίδα* Ι Κομοτηνη.1980, σ. 113-152.(PAPAZOTOS O.; Proanaskefikes Erevnes Sto Papikion Orus,Tharkiki Epetirida I. Komotini 1980 s. 113-152)

YAPININ TANIMI: Linos (Kozlardere) köyünün 6 km kuzeyinde yer alır. Kazıda banka, fırın, çeşme, sarnıç ve kilise kalıntıları bulunmuştur. Kilise narteks, nef ve apsisten oluşmaktadır. Kilisede birden fazla yapı katı vardır. İlk yapı katında Narteks ve dış narteks yoktur. Bu aşamada yapının duvarları yalancı taş pirketlerden oluşmaktadır. Aralarında geçici sıva kullanılmıştır.İkinci aşamada narteks ve dış narteks eklenmiştir. Üç nefli bir yapı haline getirilmiş ve içi dört sütunla ayrılmıştır. Büyük sütunlu kubbeli bir yapıdır. Kazı sırasında bulunan yapı bize bunu göstermektedir. Nefin tabanı mermer döşelidir. Aynı teknikle hazılanmış beş adet dikdörtgen mermer panel anıtın içine çarpıcı bir reklilik katmaktadır. Bu panelle bize Katolik dünyasında tanıdık gelen 'beş somun' temasını anımsatmaktadır. Önceleri küçük bir manastır iken, İmparatoriçe Maria Botaneiates mali desteği ile büyütülmüş ve son halini almıştır.

Kazı sonuçları bize manastırın 11. Yy'la 14 yy arası hizmet verdiğini göstermektedir.

YAPININ SÜSLEMELERİ: İlk yapı katı süslemeleri duvarlarındaki sıva üzeri freskolardır. İkinci yapı katı süslemeleri eşsizdir. Kubbede bulunan havari ve aziz resimleri döneminin eşsiz örneklerindendir. Kazıda bulunan İmparatoriçe'nin sandukası kuzeyde ve Katolik inancına uygun şekilde bulunmuştur. "MARIAO VOTONIATINA" mezarında toprak içinde yazıt ile altın yüzük-mühür bulunmuştur. Nartekste bulunan freskolarda İmparatoriçe ve oğlu Konstantin'in konu aldığını anımsatan parçalar bulunmuştur.

KATALOG NO :9

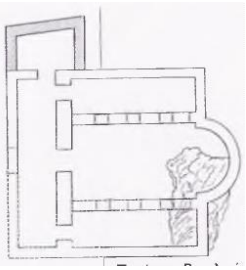
ADI : Poliantos Bazilikası

BULUNDUĞU YER : Poliantos(Narlıköy)

TARİHİ : M.S. 6. yy

PLANI : Üç Nefli Bazilika

KAYNAKÇA :

ZHKOΣ N.; Αποτελέοματα Ανασκαφικών Ερευνών Στο Παπίκιον, Byzantınısche Forschungen (1989), σ. 677-692 (ZİKOS N.; Apotelesmata Anaskafikes Erevnon Papikion Orus, Byzantınısche Forschungen (1989), s. 677-692)

ZHKOΣ N.;Εικονίδιο Στεατίτη Από Το Παπίκιο, *AAA* ι8 (1985), σ. 205-210.(ZİKOS N.; İkonidio Steatiti Apo To Papikio, *AAA* ι8 (1985), s. 205-210)

ZHKOΣ N., Βυζαντινά Μολυβδόβουλλα του Μουσείου Κομοτηνής, Byzantınısche Forschungen (1990), σ. 171-174.(ZİKOS N.; Bizantina Molivdobulatu Musiu Komotini, Byzantınısche Forschungen (1990), s. 171-174.)

ZHKOΣ N., Παπίκιον Όρος· Μοναστηριακό Συγκρότημα Ληνού Ροδόπης, *ΑΕΜΘ* 8 (1994), *σ*. 371-383.(ZİKOS N.;Papikon Oros, Monastiriaka sigrotimata Linu Rodopis, *ΑΕΜΘ* 8 (1994), s. 371-383.)

ΚΥΡΑΝΟΥΔΗΣ Π., Συμβολή Στην Ιστορία Του Παπικίου Όρους, Θρακική Επετηρίδα 10 (1995-1988), σ. 163-193(KİRANUDİS P.; Simvoli Stin İstoria Tu Papikion Oros, Θρακική Επετηρίδα 10 (1995-1988), σ. 163-193)

ΛΑΜΨΙΔΗΣ Ο., Ειδήσεις Διά Την Εκκλησιαστικήν και Θρησκευτικήν Κατάστασιν Του Ελλαδικού Χώρου Εις Τας Αρχάς Του 13ου Αιώνα, Θεολογία 6. 1990, σ. 688-697(LAMSİDİS O.; İdisis Dia Tin Eklisiastikin ke Thriskeftikin Katastasin Tu Alladiku Horu İs Tas Arxas Tu 13'u eona, Theologia 6 1990 s. 688-697)

ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ Α., Καθορισμός Της Θέσεως Του Παπικίου Όρους, Θρακική Επετηρίς Α' (1897). σ· 70-78.(MİHALİARAKİS A.;Kathorismos Tis Theseos Tu Papikion Orus, Trakiki Epetiris A.1897 s.70-78)

ΠΑΠΑΖΩΤΟΣ Ο., Προανασκαφικές Έρευνες στο Παπίκιον Όρος, *Θρακική Επετηρίδα* Ι Κομοτηνη.1980, σ. 113-152.(PAPAZOTOS O.; Proanaskefikes Erevnes Sto Papikion Orus,Tharkiki Epetirida I. Komotini 1980 s. 113-152)

YAPININ TANIMI: Polianto(Narlıköy) köyünün 1 km kuzeyinde yer alır. 1973 yılında Komotini-İasmos yolunun yapım çalışmaları sırasında bulunmuştur.Yapı üçneflidir. Orta nefte büyük yarım daire şeklinde bir apsisi vardır.Doğu kısmında bir narteks bulunmaktadır.Yapının netflerini ayıran temel duvarları günümüze kadar gelmeyi başarmıştır. Duvarların dar olması bize bu yapının ahşap çatılı olduğunun bir göstergesidir.Yapı M.S. 6 yy'la tarihlenmektedir.Yapı her nekadar Papikion Oros sınırları içinde kalsada Papikion Oros manastırları arasında kabul edilmemektedir.Muhtemelen erken hrıstiyanlık döneminde hemen yanındaki tepede kurulmuş olan Bizans kalesine ait yerleşmenin kilisesidir.

KATALOG NO : 10

ADI : Maksimianoupolis Merkezi Planlı Kilisesi

BULUNDUĞU YER : Maksimianoupolis Antik Kenti

TARİHİ : Bilinmiyor. Muhtemelen 11. yy

PLANI : Merkezi Planlı

KAYNAKÇA :

ΜΠΑΚΙΡΤΖΗΣ Χ.;Βυζαντινή Θράκη (330-1453), Γ.Γ. Περιφεριας Ανατολικης Μακεδονιας-Θράκης Αθηνα 1994,σ. 183

(BAKİRCİS H.;Bizantini Thraki (330-1453) G.G. Periferias Anatolikis Mekedonia-Thrakis. Atina. 1994. s.183)

ΖΗΚΟΣ Ν.,ΤΣΟΥΡΗΣ Κ.,ΠΑΥΛΙΚΙΑΝΟΦ Κ.; Τα Μοναστιρια Του Στρυμονα και της Ροδοπης. Αγιον Ορος 2008.σ190-191(ZİKOS N.,ÇURİS K., PAVLİKİANOF K.;Ta Monastiria Tu Strimona ke tis Rodopis, Agion Aros 2008. S 190-191)

YAPININ TANIMI: Eski ve önemli bir Roma yerleşmesidir. Via Egnatia yolu üzerindedir. Günümüzde tarım alanı olan bölge Komotini şehrinin 6 km batısında yer alır. Kaçak kazıların ortaya çıkardığı buluntuların ardından bölgede kapsamlı bir çalışma başlatılmıştır. 1999 yılında başlayan kazı çalışmaları alanın üzerindeki bitki örtüsü temizlenince yapılarında kalıntıları ortaya çıkmaya başlamıştır. Kazı çalışması başlamadan önce görünür duvar kalıntılarının kubbenin çökmesiyle etrafa dağıldığı anlaşıldı.Üç nişli bu büyük kilise muhtemelen şehrin piskoposluk katedraliydi.1999 yılında yapılan kazı çalışmasının ardından 2001 yılında burada bir kurtarma kazısı daha yapılmış 2008 yılında sona ermiştir. Kilise alanı tamamen ortaya çıkarılmıştır. Kilise Bizans mimarisinin bir eseri olduğu anlaşılmıştır. Düzensiz altıgen planlı 20X35 m.boyutlarında bir yapıdır, Üç niş doğudadır. Anıtın büyük boyutları ve mimarisinde kullanılan özenli işçilik bölgedeki Bizans mimari eserleri arasında önemli bir yere sahip olmasını sağlamıştır. Yapının en önemli mimari unsurları köşelerde kullanılan tuğlalardır. Bu tuğlalar kubbeyi taşıyan ana yapı elementleridir. Anıt bir nef ve narteksten oluşmaktadır. Kubbealtı büyük sütün üzerinde nefin tamamını kaplamaktaydı. Kubbenin çökmesiyle yapının duvarları nefin içine doğru

yıkılmıştır. Yapıya eklenmiş bir şapel kalıntısı da bulunmuştur. Şapelin güneyinde kilisenin çatısına çıkmaya yarayan bir merdiven kalıntısı bulunmuştur. Bugüne kadar yapılmış kazı çalışmaları bize yapının birden yıkılmadığını, burada yaşayan insanların yerleşimi terk etmeleri ile zaman içinde yıkıldığını göstermektedir. Merkezi planlı kilise erken hıristiyanlık dönemi kiliselerine uymaktadır. Orta Bizans döneminde özellikle 11. yy'da yapının duvarlarının bazı yerlerine gizli blok uygulaması yapılmıştır. Yapı erken Hıristiyanlık dönemindeki şeklini ve yerini koruduğu muhtemeldir. Yapının mimari dekorasyonu ve yapının süslemeleri devam eden kazı çalışmaların neticeleri sunucunda açıklığa kavuşacaktır.

BÖLÜM IV

IV. Post-Bizans Dönemi Yapıları:

KATALOG NO : 1

ADI : Meryem Ana Kilisesi (Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου)

BULUNDUĞU YER : Komotini (Gümülcine)

TARİHİ :17.yy- 18yy

PLANI :Üç Nefli Bazilika

KAYNAKÇA *:* Μ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΔΗ, Μελέτη-Πρόταση αναστήλωσης και αναπαλαίωσης μητροπολιτικού ναού Κοιμήσεως Θεοτόκου Κομοτηνής, Θρακική Επετηρίδα 2, 1981, σ.425-444

ΖΕΓΚΙΝΗ ΕΥ., Τουπ' αρ. 167 οθωμανικό κτηματο- λογικό κατάστιχο του Αρχείου Başbakanlık της Κωνσταντινουπόλεως και οι σχετικές με το μητροπολιτικό ναό Κομοτηνής πληροφορίες του, Θρακική Επετηρίδα 6 (1985/86), σ.329-332,

Δ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ, Επιτύμβια επιγράμματα νεωτέρων χρόνων από τονχώρο της Θράκης, Θρακική Επετηρίδα 2 (1981), σ.342.

YAPININ TANIMI: Komotini şehrinde Post Bizans dönemine ait en eski dini yapı olarak bilinmektedir. Yapının batı duvarında nartekste bir kitabe mevcuttur. *"Ο ΝΑΟΣ ΟΥΤΟΣ ΑΝΗΓΕΡΘΗΕΚ/ΒΑΘΡΩΝ ΤΩ 1800 φ ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ/ ΧΑΤΖΗΖΑΧΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ/ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΧΑΤΖΗΖΑΧΟΥ ΚΑΙ/ΜΟΣΧΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ. 1832 ΑΠΡΙΛΙΟΥ25"·* Kitabede yapının 1800 yıllardan önce yapıldığını Hacızahu ve Paraskeva / Kiriaku Dimitriu Hacızahu ve Moshu Paraskeva gözetiminde 25 nisan 1832 yılında inşa edildiğini yazmaktadır. Bu tamir izni Osmanlı arşivinde (**Tarih :**17/Ra/1247 (Hicrî) **Dosya No :**24 **Gömlek No :**1459 **Fon Kodu :**C..ADL. "Gümülcine'de Meryem Ana namındaki harab rum kilisesinin tamirine müsaade olunması. ")belgede sabitlenmiştir.

1546-1549 yıllarında şehri ziyaret eden gezgin Rieti Boi muhtemelen bu yapının yerinde olan Rum Hıristiyanlara ait eski küçük kiliseden bahseder. Yapı taş zemin üzerine dört küçük kubbeden oluşmaktadır. Yapının dışına kiliseden bağımsız olarak inşa edilmiş bir çan kulesi vardır.Can kulesi 19 yy sonlarında inşa edilmiştir.

Duke Kuloglu ve Kleantis kardeşler tarafından Rus yapımı 440 okka ağırlığında bir çan kuleye bağlanmıştır. Dış narteks yapıya 1832 tarihinde eklenmiştir Kırma çatılı üç nefli bazilika tipi bir kilisedir. Muhtemelen bazilikaya dış narteks eklenirken yan neflerin üzerini kaplayan ahşap çatı dış narteksle bileştirilerek tek bir çatı altına alımıştır. Yapıya 1832 yılında dördüncü bir nef eklenmiştir. Bu nefin bir nişi yoktur. Ayrıca yapının kadınlar kısmına çıkma için özel ahşap bir merdivenlerden çıkılmaktadır.Bu haşap merdiven günümüze kadar gelmeyi başarmıştır. Kilisenin güneyinde ve batısında Osmanlı dönemine ait bir mezarlığın olduğu düşünülmektedir 18 ve 19 yy'la ait mezar taşları bulunmuştur.

Yapının tamiri izni ilgili Başbakanlık Osmanlı Arşivinde **Tarih :**17/Ra/1247 (Hicrî) **Dosya No :**24 **Gömlek No :**1459 **Fon Kodu :**C..ADL. belge ile sabittir.

Belgede; Gümülcine'de Meryem Ana namındaki harab rum kilisesinin tamirine müsaade olunması.

YAPININ SÜSLEMELERİ: Yapıda ahşap bir piskopos vaaz tahtı mevcuttur. Bu tahtın üzeri Bakire Meryem ve Çocuk İsa freskiyle süslüdür. İkonatisite 1741 tarihli 16-17. Yy ait ikonlar vardır. Yapıyı süsleyen ikonalar 'İlk Günah, Cennet Adem ve Havva, kutsal apsisin içinde Mesih İsa betimlenmektedir.

KATALOG NO : 2

ADI : Meryem Ana Kilisesi

BULUNDUĞU YER : Maronia

TARİHİ :1813

PLANI :Üç Nefli Bazilika

KAYNAKÇA : Θρησκευτικά Μνημεία, Περιφέριας Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκη. 2008. σ.127-128

(Anonim; Thıskeytika Mnimia, Periferia Anatolikis Makedonia-Thraki 2008 s. 127-128)

TANIMI: Yapı ilk yapıldığında küçük bir mahalle kilisesi olarak inşa edilmiştir. 1911 yılında tüccar Odessa Stamatiou K. Tavanioti maddi yardımlarıyla yapının içi taş döşenmiştir. Eski kiliseden kalma bir çan kulesi yapının uzağına inşa edilmiştir. Bu çan kulesinin çanı Aziz Basil şapelinde koruma altındadır. 270 okka ağırlığındaki çan Rus yapımıdır. Üç Nefli Bazilika planında olan yapı ahşap çatı ve kiremit örtülüdür. Ahşap bir dış nartekse sahip yapı üç nef, apsis, narteks ve dış narteksten oluşmaktadır. Yapının iç taban döşemeleri ile dış narteksin taban döşemeleri farklıdır. Dış narteksin taban döşemeleri yapının güneyindeki mezarlıktan alınan taşlarla yapılmıştır.

YAPININ SÜSLEMELERİ: 19 yy yapımı templonu ve piskopos masası eşsiz sanatsal özellikler taşımaktadır. Yapıda çok sayıda 19 yy ikonu ve freskosu bulunmaktadır. Orta nefin tavanının ortasında Pantakrotar İsa ikonası yapının orjinal süslemeleri arasındadır.

KATALOG NO : 3

ADI : Mesih İsa Kilisesi (Ναός Τίμιου Προδρόμου)

BULUNDUĞU YER : İasmos(Yassıköy)

TARİHİ :1830

PLANI :Üç Nefli Bazilika

KAYNAKÇA :

Θρησκευτικά Μνημεία, Περιφέριας Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκη. 2008. σ.128-129

(Anonim; Thıskeytika Mnimia, Periferia Anatolikis Makedonia-Thraki 2008 s. 128-129)

Yapının Tanımı: Az bilinen bir Post Bizans Kilsesidir. İasmos (Yassıköy) köyünün içince bulunan yapı 1830 yılında inşa edilmiştir. Yapı Üç Nefli Bazilika planlı bir yapıdır. Dış narteks, narteks, nefler ve apsisten oluşmaktadır. Yapının içinde ahşap bir kadınlar bölümü vardır, bu bölüm giriş kapısından sonra başlar ahşap bir merdivenle çıkılır. Güney batı köşesinde üç katlı bir çan kulesi vardır. Üç koridorlu taş tonozlu bir tavanı vardır. Yapı farklı zamanlarda değişimler geçirmiştir.

Yapının Süslemeleri: Yapı kitabesi mermer üzerine kabartma yazı ile yazılmıştır. Kitabenin üzerinde iki başlı Bizans kartalı motifi vardır. Kitabe şu şekildedir.

"ΛΙΘΟΙΣ ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΑΥΤΩΝ ΧΑΡΑΧ- ΘΗ/ΝΑΙΟΣ ΜΝΗΜΗΣ ΑΞΙΑ ΟΥΤΩ ΚΑ/Η ΕΔΩ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ/Η- ΓΕΡΘΗ ΔΙ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΝ/ΤΑΥΘΑ ΚΥΡΙΩΝ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΕΝΟΡΙΑ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ/ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΟΔΩΝΟΣΤΑΣΙΟΝ/ ΩΚΟΔΟΜΗΘΙ ΔΙ ΕΞΟΔΩΝ/ ΤΗΣ ΕΝΟΡΙΑΣ ΤΑΥΤΗΣ/ΟΜΟΥΜΕΤΟΥΕΠΑΥ/ΤΟΥΚΩΔΩΝΟΣ ΔΙΕΠΙ/ΜΕΑΕΙΑΣΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ/Δ. ΠΑΠΑ/1880 ΜΑΙΟΥ 20"

Kitabede yapının adının Mesih İsa Kilisesi olduğu ve 20 mayıs 1830 yılında Papavasiliyu ve D. Papa'nın yardımlarıyla yapıldığını anlatmaktadır. Yapıda ahşap ikonastasisde 19yy. ikonları mevcuttur. Bu yapıda 1832 yılında yapılmış Öncü İsa (Başrahip İsa) ikonası yapıldığı dönemin sanatını yansıtan en önemli sanat eseridir.

KATALOG NO : 4

ADI : Mesih İsa Kilisesi

(Ναός Τίμιου Προδρόμου)

BULUNDUĞU YER : Maronia

TARİHİ :1830-1850

PLANI :Üç Nefli Bazilika

KAYNAKÇA :

Θρησκευτικά Μνημεία, Περιφέριας Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκη. 2008. σ.129

(Anonim; Thıskeytika Mnimia, Periferia Anatolikis Makedonia-Thraki 2008 s. 129)

Yapının Tanımı: Yapı hakkında çok fazla bilgi yoktur.Klasik Üç Nefli Bazilika planlı ahşap kırma çatılı bir kilisedir. Yapı dış narteks, narteks,nefler kadınlar bölümü ve apsisten oluşmaktadır. Yapının tam olarak inşa tarihi bilinmemektedir. Çan kulesi yapıya 1911 yılında ilave edilmiştir.

Yapın Süslemeleri: Post Bizans dönemi taşınabilir ikonların yer aldığı ikonastasis ve bir çok 19yy ilk on yılına ait ikonayı bünyesinde barındırır. İçerisindeki ahşap işçiliği son derece iyi korunmuştur. Ahşap sutünlar boya ile kapatılmıştır. Yapının kuzey duvarında elinde bir kitabe tutan erkek kabartması vardır. Kabartmada 1838 tarihi yapılmıştır.

KATALOG NO : 5

ADI : Hagios Georgios Kilisesi (Ναός Αγίου Γεωργίου)

BULUNDUĞU YER : Komotini(Gümülcine)

TARİHİ :1845

PLANI :Üç Nefli Bazilika

KAYNAKÇA :Παπαθανασίου Ευαγγέλου Α. ;Νεώτερες Θρακώες Ελληνικές Επιγραφές, Θεσσαλονίκη. 2005 σ.29 (Papathanasiu Evangelu A.; Neoteres Thrakeos Epigrafes, Thessaloniki 2005 s.29)

Yapının Tanımı: Post Bizans döneminde Gümülcine şehrinde surların dışında yapılmış ilk kilisedir. Osmanlı döneminde Ferah Mahalle olarak bilinen yere inşa edilmiştir. Yapının inşa tarihi 1845 olsa da daha önceki yıllarda bu kilisenin yerinde daha küçük bir kilise olduğu yönündedir.Klasik Üç Nefli Bazilika planlı bir yapıdır.Muhtemelen bu kilisenin yerinde daha öncelerde küçük bir şapel vardı. Komotini (Gümülcine) şehrinin Hıristiyan halkının mezarlığı buradaydı. Kadınlar bölümü küçük bir kubbe ile örtülmüştür. Üç nefli yapının orta nefi daha yüksek kubbeli bir çatı, yan nefler ise daha alcak yine kubbeli çatı ile örtülüdür.

Yapının inşa tarihi ile ilgili bir belge yoktur fakat bahçesindeki okulun tamir izni Başbakanlık Osmanlı arşivinde **Tarih :**07/Ra/1305 (Hicrî) **Dosya No :**1059 **Gömlek No :**83145 **Fon Kodu :**İ..DH.. belge ile sabittir.

Belgenin konusu; Edirne'ye bağlı Gümülcine'deki Aya Yorgi Kilisesi avlusunda bulunan mektebin tamirine dair.

Yapının Süslemeleri: Yapıda bulunan kitabe şu şekildedir.

"ΧΑΙΡΟΙΣ ΑΕΙΜΝΗΣΤΕ/ ΖΑΧΑΡΙΑ/ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΕ ΚΑΙ ΗΓΟΥΜΕΝΕ ΚΑΙ ΟΙ Λ ΟΙΠΟΙ/ΗΒ' ΑΝΕΓΕΡΣΙΣ ΓΟΥΝΑ ΟΥ/1866"

Yapıda çok sayıda Post Bizans dönemi ikona mevcuttur. İkonastasis dönemin ahşap işçiliğinin en güzel örneklerini taşımaktadır. İkonastasiste bulunan ikonalar bozulmadan günümüze kadar gelmeyi başarmışlardır. Son dönemlerde dıştan yapılan

mudahaleler yapının orjinalliğini biraz bozmuş olsa da Rodop bölgesinin önemli Post Bizans kiliseleri arasındadır. Kilisenin kutsal masası 1852 yılı yapımıdır.

KATALOG NO : 6

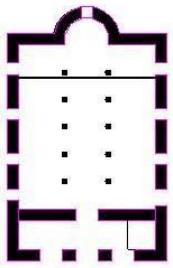
ADI : Hagios Georgios Kilisesi (Ναός Αγίου Γεωργίου)

BULUNDUĞU YER : Sikorahi (Çobanköy)

TARİHİ :1873

PLANI :Üç Nefli Bazilika

KAYNAKÇA : Θρησκευτικά Μνημεία, Περιφέριας Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκη. 2008. σ.134

(Anonim; Thıskeytika Mnimia, Periferia Anatolikis Makedonia-Thraki 2008 s. 134)

Yapının Tanımı: Yapı Üç Nefli Bazilika Planlı bir yapıdır. Yapı malzemesi taş duvarlı ve ahşap bir çatı ile örtülüdür. Yapı dış narteks, narteks, nefler ve apsisten oluşur. 1931 yılında meydana gelen depremde çatı kısmı büyük zarar görmüştür. Çatıyı tutan ahşap destekler 1932 yılında demir desteklerle değiştirilmiştir. Güney giriş kısmında bulunan çan kulesi bu depremde yıkılmıştır. Çan kulesinin bağlantı yerleri günümüzde durmaktadır. Açık olan dış narteks yakın bir tarihte kapatılmış ve kilise ile bütün haline gelmiştir. Yapıda ahşap birde kadınlar bölümü bulunmaktadır.

Yapının Süslemeleri: Yapıdaki birçok eser hiç bozulmadan korunmuştur. İkonastasis ahşap el sanatının en güzel örneklerindendir. Merkezi nef kubbeli yüksek ve dini figürlerle süslü ahşap sütunlar ve yan nefler aynı şekilde dini figürler ve ikonalarla süslenmiş yapıda 1906- 1960 yılları arası taşınabilir ikona vardır.

Kitabesi şu şekildedir:

ΝΑΟΣ ΘΕΟΥ ΩΚΟΔΟΜ/ΙΘΗ ΕΠΟΝΟΜΑΤΙ ΤΟΥ/ΑΓΙΟΥΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥ/ΡΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΕΠΙ ΑΡ/ΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥκ.κ. ΑΝΘ(ΙΜΟΥ)/ΔΙΕΞΟΔΩΝ ΤΗΣΚ(ΟΙ)ΝΟΤ/ΗΤΟΣ(...) 1873”

Kitabede çan kulesinin kilisenin kuzeybatı kısmında olduğundan bahsedilmektedir.

Ayrıca köyde birde Post-Bizans dönemi ayazma vardır.

KATALOG NO : 7

ADI : Başmelekler Kilisesi

(Ναός Παμμεγίστων Ταξιαρχών)

BULUNDUĞU YER : Lofarion (Lefeciler)

TARİHİ :1880

PLANI :Üç Nefli Bazilika

KAYNAKÇA : Θρησκευτικά Μνημεία, Περιφέριας Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκη. 2008. σ.134

(Anonim; Thıskeytika Mnimia, Periferia Anatolikis Makedonia-Thraki 2008 s. 135)

Yapının Tanımı: Klasik Üç Nefli Bazilika planlı bir yapıdır.Yapının kesin inşa tarihi günümüze kadar bilinmemekteydi. Başbakanlık Osmanlı arşivinde bulduğumuz bir belgede Ülüfeciler köyü rum ahalisi için yapılan kilisesinin planları verilmektedir.Belge tarihi 1883 yılı mart ayı tarihlidir.Yapıda kadılar bölümü hariç orjinal bir parça kalmamıştır.Sütunlar ahşapla kaplanmış,ikonastasis değiştirilmiştir.Açık olan dış narteks sonradan kapatılmıştır.İki farkı çan kulesi vardir

Yapının Süslemeleri: Çok fazla değişime uğrayan kilisede kadınlar bölümü hariçinde neredeyse bütün süslemeler sonradan yapılmıştır. Yinede taşınabilir ikonlarda despotluk ikonlarının çok güzel örneklerini içinde barındırmaktadır.

KATALOG NO : 8

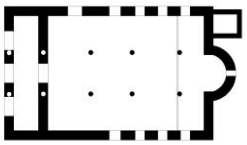
ADI : Hagios Georgios Kilisesi (Ναός Αγίου Γεωργίου)

BULUNDUĞU YER : Kirki (Kırka Derbent)

TARİHİ :1884

PLANI :Üç Nefli Bazilika

KAYNAKÇA :

Θρησκευτικά Μνημεία, Περιφέριας Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκη. 2008. σ.136

(Anonim; Thıskeytika Mnimia, Periferia Anatolikis Makedonia-Thraki 2008 s. 136)

Yapının Tanımı: Eşine az rastlanır bir yapıdır. Yapıyı ilginç kılan çan kulesinin yeridir. Çan kulesi yapının kuzeydoğu köşesindedir. Rodop bölgesinde başka eşi yoktur. Taş duvarlı ahşap tavanlı Üç Nefli Bazilika planlı bir kilisedir. Narteks kapatılarak kilisenin içine alınmıştır. Narteks, nefler ve apsisten oluşan bir kilisedir. Açık olan dış narteks son yıllarda yapının içine alınmıştır. Nefler ahşap tavanlı sadece merkez nef tonozludur ahşap sütunlarla desteklenmektedir. Yapının kadınlar kısmı orjinaldir ve günümüze gelmeyi başarmıştır.

Yapının Süslemeleri: İkonastasis eşine az rastlanır güzelliktedir. Neredeyse hiç değişmeden günümüze gelmeyi başarmıştır. Üzerindeki ikonlarda kısmı yıpranmalar vardır. Merkezi nefin kubbesinin ortasında Pantakrator İsa ikonu yapının önemli sanat eserlerindendir. Birçok 19.yy. başı taşınabilir ikona sahip olan kilise dönemin mimarisini yansıtmaktadır. Kilisenin kuzeydoğusunda bulunan çan kulesinin kösesinde bir taşın üzerine 1884 tarihi kazınmıştır.

KATALOG NO **:** 9

ADI **:** Hagios Georgios Kilisesi (Ναός Αγίου Γεωργίου)

BULUNDUĞU YER **:** Askites (Sofular)

TARİHİ **:**1899

PLANI **:**Üç Nefli Bazilika

KAYNAKÇA **:** Başbakanlık Osmanlı Arşivi

Belge 1: Tarih :17/S /1315 (Hicrî) **Dosya No :**26 **Gömlek No :**1315 **Fon Kodu:** İ..AZN.

Gümülcine kazasına tabi Sofular karyesinde bir aded Bulgar Kilisesi inşası.

Belge 2: Tarih :07/Ra/1315 (Hicrî) **Dosya No :**989 **Gömlek No :**74144 **Fon Kodu :**BEO

Gümülcine kazasına tabi Sofular karyesinde inşa olunacak Bulgar Kilisesi hakkında tezkire-i maruza ve irade-i seniyye suretleri. (Adliye, Defter-i Hakani)

Belge 3 :Tarih :30/Ra/1317 (Hicrî) **Dosya No :**1922 **Gömlek No :**27 **Fon Kodu :**ŞD.
Gümülcine kazasına tabi Sofiler karyesinde inşasına ruhsat istenilen Bulgar kilisesi. (Edirne 2)

Yapının Tanımı: Kilise klasik Üç Nefli Bazilika planlı bir yapıdır.İlk olarak Bulgar kilisesi olarak inşa edilmiştir. Dış narteks sonradan eklenmiştir. Dış nerteks, narteks, nefler ve apsisten oluşmaktadır.Narteksin üzerinde kadınlar bölümü bulunmaktadır.Ahşap sütunlarla ayrılan nefler düz tavanlara sahiptir.Çan kulesi yapının kuzeybatısındadır ve sonrada ilave edilmiştir.

Yapının inşa izni Başbakanlık Osmanlı arşivinde iki belgede karşımıza çıkmaktadır. Bu belgeler:

1. **Tarih :**17/S /1315 (Hicrî) **Dosya No :**26 **Gömlek No :**1315 **Fon Kodu :**İ..AZN.

   Gümülcine kazasına tabi Sofular karyesinde bir aded Bulgar Kilisesi inşası.

2. **Tarih :**07/Ra/1315 (Hicrî) **Dosya No :**989 **Gömlek No :**74144 **Fon Kodu :**BEO

   Gümülcine kazasına tabi Sofular karyesinde inşa olunacak Bulgar Kilisesi hakkında tezkire-i maruza ve irade-i seniyye suretleri. (Adliye, Defter-i Hakani)

3. **Tarih :**30/Ra/1317 (Hicrî) **Dosya No :**1922 **Gömlek No :**27 **Fon Kodu :**ŞD.

Gümülcine kazasına tabi Sofiler karyesinde inşasına ruhsat istenilen Bulgar kilisesi. (Edirne 2)

Yapının Süslemeleri: Bölgenin en güzel az bilinen Post-Bizans kiliselerindendir. İçerisinde çok sayıda taşınabilir ikona ve ikonastasiste ender bulunan 19. Yy. ikonalarını barındırır. İçeride kullanılan malzeme tamamen ahşaptan yapılmıştır ve büyük bir kısmı orjinaldir. Kapı sövesinde 1899 tarihi kazına daire içinde haç kabartma şeklinde yapılmıştır. Tavanda orta nefin merkezinde pantakrator İsa ikonası yapının inşa zamanından kalmadır. İçerisindeki birçok ahşap malzeme çok iyi korunmuştur.

KATALOG NO **:** 10

ADI **:**Hagios Athanasios

(Άγιος Αθανάσιος**)**

BULUNDUĞU YER **:**Kosmio (Küçükköy)

TARİHİ **:**1858

PLANI **:**Üç Nefli Bazilika

KAYNAKÇA **:** Başbakanlık Osmanlı Arşivi

Belge 1: Tarih :25/M /1313 (Hicrî) **Dosya No :**657 **Gömlek No :**49259 **Fon Kodu:** BEO

Edirne Vilayeti dahilinde Gümülcine Kazası'na muzaf Küçük Karyesi'nde Aya Tanaş nam Rum Kilisesi'nin kadınlara muhsus mahallinin tecdiden inşasına ruhsat itası. (Adliye)

Belge 2: Tarih :19/S /1313 (Hicrî) **Dosya No :**410 **Gömlek No :**13 **Fon Kodu :**DH.MKT.

Gümülcine'ye bağlı Küçük karyede bulunan Ayatanaş Rum Kilisesi'nin kadınlara mahsus mahallinin belirlenen şekilde genişletilmesine ruhsat verildiği

Belge 3 : Tarih :22/Ra/1313 (Hicrî) **Dosya No :**2653 **Gömlek No :**12 **Fon Kodu :**ŞD.

Gümülcine kazasına tabi Küçük Karyesi'nde Ayatanaş nam Rum kilisesinin kadınlara mahsus mahallin tevsian ve tecdiden inşasına ruhsat itası. (Dersaadet)

Yapının Tanımı: Yapı Üç Nefli Bazilika planlı bir yapıdır. 1866 yılında veya daha önce inşa edildiği sanılmaktadır. Bu yapının kadınlar bölümünün inşa izni 1895 yılında verilmiştir.Yapının hemen önünde bulunan müşetemilat binasının duvarındaki kitabede 1866 ve mart 1895 tarihleriyle beraber o zamanın kilise görevlisinin adı yamaktadır.Yapının çan kulesi 1913 yılında inşa edilmiştir. Orijinal yapı önde bulunan küçük yapıdır. Çan kulesinden sonraki bölüm yanı kadınlar bölümü ve dış narteks sonradan eklenmiştir.

Yapıyla ilgili Başbakanlık Osmanlı arşivinde kadınlar bölümünün inşa izinnamesi mevcuttur.Bu belgeler:

1. **Tarih :**25/M /1313 (Hicrî) **Dosya No :**657 **Gömlek No :**49259 **Fon Kodu :**BEO Edirne Vilayeti dahilinde Gümülcine Kazası'na muzaf Küçük Karyesi'nde Aya Tanaş nam Rum Kilisesi'nin kadınlara muhsus mahallinin tecdiden inşasına ruhsat itası. (Adliye)
2. **Tarih :**19/S /1313 (Hicrî) **Dosya No :**410 **Gömlek No :**13 **Fon Kodu :**DH.MKT. Gümülcine'ye bağlı Küçük karyede bulunan Ayatanaş Rum Kilisesi'nin kadınlara mahsus mahallinin belirlenen şekilde genişletilmesine ruhsat verildiği
3. **Tarih :**22/Ra/1313 (Hicrî) **Dosya No :**2653 **Gömlek No :**12 **Fon Kodu :**ŞD. Gümülcine kazasına tabi Küçük Karyesi'nde Ayatnaş nam Rum kilisesinin kadınlara mahsus mahallin tevsian ve tecdiden inşasına ruhsat itası. (Dersaadet)

KATALOG NO **:** 11

ADI **:** Metamorfosis Sotiris

(Ιερού Ναού Μεταμορφώσεως του Σωτήρος)

BULUNDUĞU YER **:**Karidia(Kozluköy)

TARİHİ **:**1858

PLANI **:**Üç Nefli Bazilika

KAYNAKÇA **:** Başbakanlık Osmanlı Arşivi:

Belge 1: Tarih :30/Ra/1317 (Hicrî) **Dosya No :**1922 **Gömlek No :**27 **Fon Kodu :**ŞD.

Gümülcine kazasına tabi Sofiler karyesinde inşasına ruhsat istenilen Bulgar kilisesi. (Edirne 2)

Yapının Tanımı: Klasik Üç Nefli Bazilka planlı bir yapıdır.Yapının Yapının çan kulesi kuzey batı köşesindedir ve sonradan ilave edilmiştir.Yapıya yine sonrada dış narteks sundurma şeklinde eklenmiştir. İnşaat malzemesi olarak yerel taşlar ve horasan sıva kullanılmıştır.Kuzey duvarında restorasyon çalışması olam yapının duvarlarının oldukça yıprandığı görülmektedir.Batı ve güney duvarı sıva ile kapatılmış yapı malzemesi görülmemektedir. Yapının inşa izin Başbakanlık Osmanlı arşivinde:

Tarih :30/Ra/1317 (Hicrî) **Dosya No :**1922 **Gömlek No :**27 **Fon Kodu :**ŞD.

Gümülcine kazasına tabi Sofiler karyesinde inşasına ruhsat istenilen Bulgar kilisesi. (Edirne 2) belgeyle sabittir.

Yapının Süslemeleri: Yapının kapıları kilitli olduğun dan içerisinin durumunu inceleme fırsatı bulunmamıştır.

KATALOG NO **:** 12

ADI **:**Meryem Ana Kilisesi

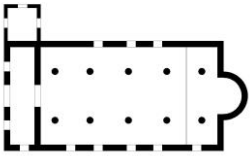
(Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου)

BULUNDUĞU YER **:**Iasion(Yassı Höyük)

TARİHİ **:**1883

PLANI **:**Üç Nefli Bazilika

KAYNAKÇA **:** Başbakanlık Osmanlı Arşivi:

Belge 1: **Tarih :**05/Za/1299 (Hicrî) **Dosya No :**860 **Gömlek No :**68887 **Fon Kodu:** İ..DH..

Yapının Tanımı: 1883 yılında edilmiştir. Yapının apsisinin üzerindeki pencerenin hemen altında 1883 tarihi yazılı kabartmalı bir kitabe mevcuttur. Köyün papazı kilisenin Bulgar kilisesi olarak inşa edildiğini söylese de bu yanlıştır. Başbakanlık Osmanlı arşivlerinde karşımıza çokan bir belge muhtemelen bu kilisenin inşa iznidir. Günümüzde bu köyün Yunanca İsmi Iasio, Türkçe ismi ise Yassı Höyüktür.Başbakanlık Osmanlı arşivindeki belgede Gümülcine'ye bağlı Yassı Alaybey karyesinden bahseder tarihler bu kilisenin inşasında bir öncesi göstermektedir.

Belge: **Tarih :**05/Za/1299 (Hicrî) **Dosya No :**860 **Gömlek No :**68887 **Fon Kodu:** İ..DH..

Gümülcine kazasına tabi Yassı Alaybey karyesinde Rum kilisesi inşası.

Yapı Üç nefli bazilika planlıdır. Kırma çatı ile kapatılmıştır.Yapını Narteks, nefler ve apsisten oluşmaktadır.

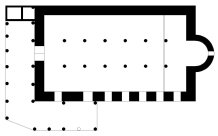
Yapının Süslemeleri: Yapıda Post-Bizans dönemi eser yok çok azdır içerisi büyük değişime uğramıştır. İkonastasis orjinaldir. İkonastasiste bulunan ikonların büyük kısmı yakın tarihlidir. Orta nefin tavanında Pantakrotar İsa İkonası yapının en eski ikonasıdır. Kadınlar bölümü günümüzde varlığını sürdürmektedir.

KATALOG NO **:**13

ADI **:** Hagios Dimitrios

(Αγίου Δημητρίου)

BULUNDUĞU YER **:**Kassitera

(Kalaycıdere)

TARİHİ **:**13-14 yy. ikinci inşa

1858

PLANI **:**Üç Nefli Bazilika

KAYNAKÇA **:**

Θρησκευτικά Μνημεία, Περιφέριας Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκη. 2008. σ.132

(Anonim; Thıskeytika Mnimia, Periferia Anatolikis Makedonia-Thraki 2008 s. 132)

Yapının Tanımı: Bölgenin en güzel Post-Bizans yapılarındandır. Muhtemelen aynı yerde 13-14yy bulunan başka bir kilisenin yerine inşa edilmiştir. Yapıda çok fazla spolie malzeme kullanılmıştır.Dış narteks ve bazilikanın neflerini ayıran sütunlar ilk yapıdan kalmadır.Yine yapının içinde ve dışında kullanılan mermer parçalar burada bulunan bir önceki yapının malzemeleridir.Sütünlar arası arşivolt vardır.Dış narteksin tonozlu kubbeleri yıkılmış ve yerine ahşap üzeri kiremit kaplı bir çatı yapılmıştır. Yapının ana giriş kapısı mermerdir.Kapının üzerinde haç kabarması kabartmanın hemen altında kazıma yoluyla “1858 MARA” yazılmıştır.Yapının güneyindeki yan kapı sövesi yekpare mermerden yapılmış ve üzerinde haç kabartması vardır. Yapının değişik mimari özelliklerinden bir tanesi kuzey duvarında hiç pencere olmasıdır. Güney duvarında ise altı pencere bulunmaktadır.Çan kulesi dış narteksin kuzey köşesine yapılmıştır.Yapının tabanı taş döşemelidir.

Yapının Süslemeleri: Yapıın dışında kapı sövelerinde ve pencere sövelerinde haç kabatması vardır.Yapının iç süslemeleri oldukça sadedir duvar freskoları yoktur. İkonastasiste Hagios Dimitrios, Meryem ve İsa’ya ait ikonalar vardır.

SONUÇ

Yunanistan Trakya'sı Rodop bölgesinin tamamında yapılan çalışma sonucunda on tane Bizans dönemi kilise kalıntısı bulunmuştur. Bu kalıntıların günümüzdeki durumları incelenmiş ve literatür taraması yapılarak eserler hakkında bilgiler bu çalışmada değerlendirilmiştir. Çalışma sırasında ziyaret edilen yapıların durumları kazılar tamamlandıktan sonra bakımsız kalmış birçok bölümü otlar içerisinde yapı kalıntıları görünmez durumdadır. Yapılan çalışma sonunda tespit edilen bir diğer önemli bulguda yapılara ulaşmanın ne kadar zor olduğudur. Birçok yapıya giden yollarda yol gösteren tabelalar malesef yoktur. Hatta yollar dahi çok bakımsız durumdadır. Yapılar doğal sebepler ve kaçak kazılardan zarar görmüş durumdadır. Bazı yapıların etrafı tel örgü ile kapatılmıştır. Fakat bu tel örgülerde çok yıpranmış durumdadır. Yapılan kazılarda bulunan eserler günümüzde Komotini arkeoloji müzesinde sergilenmektedir. Bazı yapılarda birçok yapı özellikle Sosti manastırında mermer parça kazı alanında bırakılmış ve etrafına herhangi bir tel örgü çekilmemiştir. Yerel kişilerden aldığımız bilgilere göre yapının bazı malzemeleri etraftaki koyun ağıllarında kullanılmak için alandan alınmıştır. Bizans dönemi yapı kalıntıların bir diğer negatif yanı ise bir çok yapı ziyarete kapalıdır.Tel örgülerin dışından incelemek mümkündür.Arkeolojik açıdan çok önemli bu yapıların daha iyi tanıtımlarla bölge kültürüne kazandırılmalıdır.Özellikle Papikion Oros olarak adlandırılan bölgede araştırılması yapılmamış çok sayıda manastır kalıntısı olduğu aşikardır.Bu manastırların büyük çoğunluğu mezarlık(şapel) kiliseleridir.diğer bölgelerdekiler Roma dönemi sonrası ilk Hıristiyanlık yapılarıdır. Bazıları sonradan defalarca onarılmış ve genişletilmiştir. Bölgede özellikle Arriana Belediyesi sınırları içinde hiç araştırma yapılmamıştır. Bu bölgede Bizans dönemi çok sayıda yeni yapının keşfedilmeyi beklediği ayrı bir gerçektir.

Post-Bizans dönemi yapıları13 tane 19 yy kilisesi belirlenmiştir. Bu kiliseler Üç Nefli Bazilika planlı yapılardır. Genelde bölgede bulunan yerli taşlarla inşa edilmişlerdir. Ahşap tavanlı kırma çatılı yapılardır.

Bu kiliseler ziyaret edilerek bugünkü durumları incelenmiş ve değerlendirilmiştir. İncelenen yapıların mimari planları çıkarılmıştır. Yapıların süslemeleri ve mimari unsurları değerlendirilmiştir. Birçok yapı çok az mimari olarak çok az değişime uğrasa da çesitli sebeplerden dolayı iç kısmında daha fazla değişim yapılmıştır.Bu yapıların birçoğunda ilk yapıldıkları yıllarda kalma taşınabilir ikonalar

büyük bir özenle korunmuştur.Yapıların bazılarında değişik planlarla karşılaşılmış bu yapıların daha önce aynı yerde bulunan başka bir kilisenin üzerine tekrar inşa edildiği anlaşılmıştır.Osmanlı döneminde Osmanlı hakimiyeti altında yapılan bu kiliseler,yapılan bu çalışma ile başka bölgelerdeki kiliselerin mimarisi, süslemeleri ve yapı malzemeleri karşılaştırma olanağı sağlayacaktır. Bu çalışma ayrıca bizlere Osmanlı İmparatorluğunun Gayri Müslimlere verdiği önemi ispatlamaktadır. Post-Bizans dönemi kiliseleri incelediğimiz zaman kiliselerin bulunduğu yerleşim yerlerindeki halk kiliselerinin orjinalliğinden ve yaptıkları zorunlu değişimlerden bahsetmeleri çok ilginç bir anı olarak bu çalışma notlarının arasında yerini aldı. Bu bizlere elimizde kırsal alanda az sayıda kalan camilerin yapılan hatalı uygulamalarla nasıl aslından ve orjinalliğinden çıkartıldığını hatırlattı. Elimizdeki eserlere dışarıdan müdahele yapacağımız zaman aslından çıkarmadan uzmanlar kontrolunda yapılması gerektiğinin altını çizmekte büyük önem vardır. Bu yapı ister cami olsun, ister kilise, ister sinagog, isterse bir konak önemli olan aslına sahip çıkmaktır. Bu çalışmada göreceğiniz Post-Bizans Kiliselerinin bazıları gösterişten çok uzak sade ve ilk yıllardaki güzelliğini korumaktadır.

ΚΑΥΝΑΚΖΑ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΔΗ Μ., Μελέτη-Πρόταση αναστήλωσης και αναπαλαίωσης μητροπολιτικού ναού Κοιμήσεως Θεοτόκου Κομοτηνής, Θρακική Επετηρίδα 2, 1981, σ.425-444

ΔΟΥΚΑΤΑ ΣΟΦΙΑΣ, "Ευρήματα παλαιοχριστιανικής και βυζαντινής περιόδου στην Παληόχωρα Μαρωνείας", Το Αρχαιολογικό Έργο στη Μακεδονία και τη Θράκη (Α.Ε.Μ.Θ.), Τόμος 5ος (για το έτος: 1991), Έκδ.: Υπουργείο Πολιτισμού / Τ.Α.Π.Α.-Αριοτοτέλειο Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη 1994, σσ. 497-513.

ΔΟΥΚΑΤΑ-ΔΕΜΕΡΤΖΗ ΣΟΦΙΑΣ;Παληόχωρα Μαρώνειας Η ανασκαφή της παλαιοχριστιανικής βασιλικής και του μεσοβυζαντινού οικισμού.Καβαλα.2008 σ.45-49

ΔΟΥΚΑΤΑ-ΔΕΜΕΡΤΖΗ ΣΟΦΙΑΣ, "Ανασκαφή Παληόχωρας Μαρώνειας 1992" Το Αρχαιολογικό Έργο στη Μακεδονία και τη Θράκη (Α.Ε.Μ.Θ.), Τόμος 6ος (για το έτος: 1992), Έκδ.: Υπουργείο Πολιτισμού / Τ.Α.Π.Α. - Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη 1995, σ. 675-709.

ΔΟΥΚΑΤΑ-ΔΕΜΕΡΤΖΗ ΣΟΦΙΑΣ, "Μεσοβυζαντινό ναΰδριο στη βασιλική της Παληόχωρας Μαρώνειας", Το Αρχαιολογικό Έργο στη Μακεδονία και τη Θράκη (Α.Ε.Μ.Θ.), Τόμος 11ος (για το έτος: 1997), Έκδ.: Υπουργείο Πολιτισμού/Τ.Α.Π.Α.-Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη 1999, σ. 645-661.

ΔΟΥΚΑΤΑ-ΔΕΜΕΡΤΖΗ ΣΟΦΙΑΣ, "Παληόχωρα Μαρώνειας 1999", Το Αρχαιολογικό Έργο οτη Μακεδονία και τη Θράκη (Α.Ε.Μ.Θ.), Τόμος 13ος (για το έτος: 1999), Έκδ.: Υπουργείο Πολιτισμού / Τ.Α.Π.Α. - Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη 2001, σ. 15-28.

ΔΟΥΚΑΤΑ-ΔΕΜΕΡΤΖΗ ΣΟΦΙΑΣ, Παληόχωρα Μαρώνειας: Η ανασκαφή της παλαιοχριστιανικής βασιλικής και του μεσοβυζαντινού οικισμού, Υπουργείο Πολιτισμού-12η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, Καβάλα 2008.

ΔΟΥΚΑΤΑ-ΔΕΜΕΡΤΖΗ ΣΟΦΙΑΣ - ΖΗΚΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ, "Αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία της Βυζαντινής περιόδου στο Νομό Ροδόπης" στον τόμο Πρακτικών του Επιστημονικού Συνεδρίου: Η Κομοτηνή και ο ευρύτερος χώρος (Παρελθόν-Παρόν-Μέλλον), Κομοτηνή 2006, σσ. 113-148.

ΖΕΓΚΙΝΗ ΕΥ., Τουπ' αρ. 167 οθωμανικό κτηματο- λογικό κατάστιχο του Αρχείου Başbakanlık της Κωνσταντινουπόλεως και οι σχετικές με το μητροπολιτικό ναό Κομοτηνής πληροφορίες του, Θρακική Επετηρίδα 6 (1985/86), σ.329-332,

ΖΗΚΟΣ Ν.; Αποτελέοματα Ανασκαφικών Ερευνών Στο Παπίκιον, Byzantınısche Forschungen . Amsterdam . 1989, σ. 677-692

ΖΗΚΟΣ Ν.;Εικονίδιο Στεατίτη Από Το Παπίκιο, *ΑΑΑ* ι8 Αθηνά 1985, σ. 205-210

ΖΗΚΟΣ Ν., Βυζαντινά Μολυβδόβουλλα του Μουσείου Κομοτηνής, Byzantınısche Forschungen Amsterdam 1990, σ. 171-174

ΖΗΚΟΣ Ν., Παπίκιον Όρος· Μοναστηριακό Συγκρότημα Ληνού Ροδόπης, *ΑΕΜΘ* 8 (1994), *σ*. 371-383ΚΥΡΑΝΟΥΔΗΣ Π., Συμβολή Στην Ιστορία Του Παπικίου Όρους, Θρακική Επετηρίδα 10 Κομοτηνή 1995-1988, σ. 163-193

ΖΗΚΟΣ Ν.,ΤΣΟΥΡΗΣ Κ.,ΠΑΥΛΙΚΙΑΝΟΦ Κ.; Τα Μοναστήρια Του Στρυμόνα και της Ροδόπης. Άγιων Όρος, Θεσσαλονίκη 2008.σ190-191

Θράκη, Γενική Γραμματεία Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας- Θράκης. Κομοτηνή 2000 σ..157

Θρησκευτικά Μνημεία, Περιφέριας Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκη. Αλεξανδρούπολη 2008. σ.127-128

ΛΑΜΨΙΔΗΣ Ο., Ειδήσεις Διά Την Εκκλησιαστικήν και Θρησκευτικήν Κατάστασιν Του Ελλαδικού Χώρου Εις Τας Αρχάς Του 13ου Αιώνα, Θεολογία 61. 1990. σ. 688-697

ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ Α., Καθορισμός Της Θέσεως Του Παπικίου Όρους, Θρακική Επετηρίς Α', Κομοτηνή 1897. σ· 70-78

ΜΠΑΚΙΡΤΖΗΣ Χ.;Βυζαντινή Θράκη (330-1453), Γ.Γ. Περιφερείας Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης Αθήνα 1994.σ. 183

ΜΠΑΚΙΡΤΖΗΣ Χ.-ΖΗΚΟΣ Ν; Ανασκαφή στα Πατέρμα Ροδόπης.Θρακική Επετηρίδα ,Τόμος Δεύτερος, Μορφωτικού Ομίλου. Κομοτηνή. 1981. σ.24-37

ΜΠΑΚΙΡΤΖΗΣ Χ.-ΖΗΚΟΣ Ν.; Πατερμά, Αρχαιολογικό Δελτίων Τόμος 35 1980\ Μέρος Β’2, Υπουργείο Πολιτισμού. Αθήνα 1988. σ.449-450.

ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Ευαγγέλου Α. ;Νεώτερες Θρακώες Ελληνικές Επιγραφές, Θεσσαλονίκη. 2005. σ.29

ΠΑΠΑΖΩΤΟΣ Ο., Προανασκαφικές Έρευνες στο Παπίκιον Όρος, *Θρακική Επετηρίδα* Ι Κομοτηνή. 1980, σ. 113-152

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ Δ. Επιτύμβια επιγράμματα νεωτέρων χρόνων από τονχώρο της Θράκης, Θρακική Επετηρίδα 2 Κομοτηνή 1981, σ.342.

T.C. Başbakanlık Osmanlı Arşivi Belgeleri:

Belge 1: Tarih :17/S /1315 (Hicrî) **Dosya No :**26 **Gömlek No :**1315 **Fon Kodu :**İ..AZN.

Belge 2: Tarih :07/Ra/1315 (Hicrî) **Dosya No :**989 **Gömlek No :**74144 **Fon Kodu :**BEO

Belge 3: Tarih :25/M /1313 (Hicrî) **Dosya No :**657 **Gömlek No :**49259 **Fon Kodu :**BEO

Belge 4: Tarih :19/S /1313 (Hicrî) **Dosya No :**410 **Gömlek No :**13 **Fon Kodu :**DH.MKT.

Belge 5 : Tarih :22/Ra/1313 (Hicrî) **Dosya No :**2653 **Gömlek No :**12 **Fon Kodu :**ŞD.

Belge 6: Tarih :30/Ra/1317 (Hicrî) **Dosya No :**1922 **Gömlek No :**27 **Fon Kodu :**ŞD.

Belge 7: **Tarih :**05/Za/1299 (Hicrî) **Dosya No :**860 **Gömlek No :**68887 **Fon Kodu :**İ..DH..

İnternet Kaynakları:

http://www.tayproject.org/downloads/Bizans_EA.pdf 21/01/2015

FOTOĞRAF VE PLAN LİSTESİ

Foto 1: Erken Hıristiyanlık Bazilikası. Maronia

Foto 2: Erken Hıristiyanlık Bazilikası Planı. Maronia

Foto 3: Erken Hıristiyanlık Bazilikası Mozaikleri Maronia

Foto 4: Erken Hıristiyanlık Bazilikası Mozaikleri Maronia

Foto 5: Erken Hıristiyanlık Bazilikası Mozaikleri Maronia

Foto 6: Erken Hıristiyanlık Bazilikası Maronia: M.Ö 2. Yy dan kalma bir kitabe Yapı malzemesi olarak kullanılmış.

Foto 7: Erken Hıristiyanlık Bazilikası Mozaikleri Maronia

Foto 8: Synaksi Kilisesi Maronia

Foto 9: Synaksi Kilisesi 3D kesit. Maronia

Foto10: Synaksi Kilisesi canlandırması . Maronia

Foto10: Synaksi Kilisesi mermer levha. Maronia

Foto 11: Paterma Kilise Planı

Foto 12: Paterma Kilise Planı

Foto 13: Paterma Kilisesi

Foto 14: Papikion Oros Tek Nefli Kilise A

Foto 15: Papikion Oros TekNefli Kilise A

Foto 16: Papikion Oros Tek Nefli Kilise A Mozaikler

Foto 17: Papikion Oros Tek Nefli Kilise A Planı

Foto 18: Papikion Oros Tek Nefli Kilise B Planı

Foto 19: Papikion Oros Tek Nefli Kilise B

Foto 20: Papikion Oros Tek Nefli Kilise B

Foto 21: Papikion Oros Tek Nefli Kilise B

Foto 22: Papikion Oros Tek Nefli Kilise G

Foto 23: Sosti Manastır Kompleksi Planı

Foto 24: Sosti Manastır Kompleksi

Foto 25: Sosti Manastır Kompleksi Sütun Başlığı

Foto 26: Sosti Manastır Kompleksi kalıntılar

Foto 27: Linos Manastırı Hava Fotoğrafı

Foto 28: Linos Manastırı Fresko

Foto 29: Poliantos Bazilikası planı

Foto 30: Poliantos Bazilikası

Foto 31: Poliantos Bazilikası

Foto 32: Poliantos Bazilikası mezar kalıntısı

Foto 33:Maksimougianopolis Merkezi Planlı Kilise hava fotoğrafı

Foto 34:Maksimougianopolis Merkezi Planlı Kilise hava fotoğrafı

Foto 35:Maksimougianopolis Merkezi Planlı Kilise

Foto 36:Panagia Kilisesi(Meryem Ana) Komotini

Foto 37:Panagia Kilisesi(Meryem Ana) Komotini

Foto 38:Panagia Kilisesi (Meryem Ana) Komotini

Foto 39:Panagia Kilisesi(Meryem Ana) ikonastisten ikona örneği Komotini

Foto 40:Panagia Kilisesi (Meryem Ana) ikonastisten ikona örneği Komotini

Foto 41: Meryem Ana Kilisesi Maronia

Foto 42: Meryem Ana Kilisesi Planı Maronia

Foto 43: Meryem Ana Kilisesi İkonastis Maronia

Foto 44: Meryem Ana Kilisesi Maronia

Foto 45: Meryem Ana Kilisesi Maronia

Foto 46: Meryem Ana Kilisesi Maronia

Foto 47: Meryem Ana Kilisesi mezar taşı Maronia

Foto 48: Meryem Ana Kilisesi dış nartekste tabana döşenmiş mezar taşları Maronia

Foto 49: Ioannes Prodromos (Ναός Τίμιου Προδρόμου) İaosmos

Foto 50: Ioannes Prodromos (Ναός Τίμιου Προδρόμου) kitabesi İaosmos

Foto 51: Ioannes Prodromos (Ναός Τίμιου Προδρόμου) Maronia

Foto 52: Ioannes Prodromos (Ναός Τίμιου Προδρόμου) Planı Maronia

Foto 53: Ioannes Prodromos (Ναός Τίμιου Προδρόμου) kabartma Maronia

Foto 54: Ioannes Prodromos (Ναός Τίμιου Προδρόμου) İkonastis Maronia

Foto 55: Ioannes Prodromos (Ναός Τίμιου Προδρόμου) minber Maronia

Foto 56: Ioannes Prodromos (Ναός Τίμιου Προδρόμου) kadınlar bölümü. Maronia

Foto 57: Ioannes Prodromos (Ναός Τίμιου Προδρόμου) kilisesi270 okka ağırlığındaki çanı Maronia

Foto 58:Hagios Georgios Kilisesi. Sikorahi

Foto 59:Hagios Georgios Kilisesi Planı . Sikorahi

Foto 60:Hagios Georgios Kilisesi Sikorahi

Foto 61:Hagios Georgios Kilisesi Sikorahi

Foto 62:Hagios Georgios Kilisesi Sikorahi

Foto 63:Hagios Georgios Kilisesi Sikorahi

Foto 64:Hagios Georgios Kilisesi Sikorahi

Foto 65:Hagios Georgios Kilisesi Sikorahi

Foto 66 Başmelekler Kilisesi Lofarion

Foto 67: Başmelekler Kilisesi Planı Lofarion

Foto 68: Başmelekler Kilisesi Lofarion

Foto 69:Hagios Georgios Kilisesi.Kirki

Foto 70:Hagios Georgios Kilisesi Planı Kirki

Foto 71:Hagios Georgios Kilisesi.Kirki

Foto 72:Hagios Georgios Kilisesi.Kirki

Foto 73:Hagios Georgios Kilisesi.Kirki

Foto 74:Hagios Georgios Kilisesi.Kirki

Foto 75:Hagios Georgios Kilisesi.Askites

Foto 76:Hagios Georgios Kilisesi.Askites

Foto 77:Hagios Georgios Kilisesi.Askites

Foto 78:Hagios Georgios Kilisesi.Askites

Foto 79:Hagios Georgios Kilisesi.Askites

Foto 80:Hagios Georgios Kilisesi.Askites

Foto 81:Hagios Georgios Kilisesi.Askites

Foto 82:Hagios Athanasios-Kosmio

Foto 83:Hagios Athanasios-Kosmio

Foto 84:Hagios Athanasios-Kosmio

Foto 85:Hagios Athanasios-Kosmio

Foto 86: Metamorfosis Sotiros. Karidia

Foto 87: Metamorfosis Sotiros. Karidia

Foto 88: Metamorfosis Sotiros. Karidia

Foto 89: Metamorfosis Sotiros. Karidia

Foto 90 :Meryem Ana Kilisesi. İasion

Foto 91 :Meryem Ana Kilisesi Planı İasion

Foto 92 :Meryem Ana Kilisesi. İasion

Foto 93 :Meryem Ana Kilisesi. İasion

Foto 94 :Meryem Ana Kilisesi. İasion

Foto 95 :Meryem Ana Kilisesi. İasion

Foto 96 :Meryem Ana Kilisesi. İasion

Foto 97: Hagios Dimitrios. Kassitera

Foto 98: Hagios Dimitrios.Kilisesi Planı Kassitera

Foto 99: Hagios Dimitrios. Kassitera

Foto 100: Hagios Dimitrios. Kassitera

Foto 101: Hagios Dimitrios. Kassitera

Foto 102: Hagios Dimitrios. Kassitera

Foto 103: Hagios Dimitrios. Kassitera

Foto 104: Hagios Dimitrios. Kassitera

Foto 105: Hagios Dimitrios. Kassitera

Foto 106: Hagios Dimitrios. Kassitera

Foto 107: Hagios Dimitrios. Kassitera

FOTOĞRAFLAR VE PLANLAR

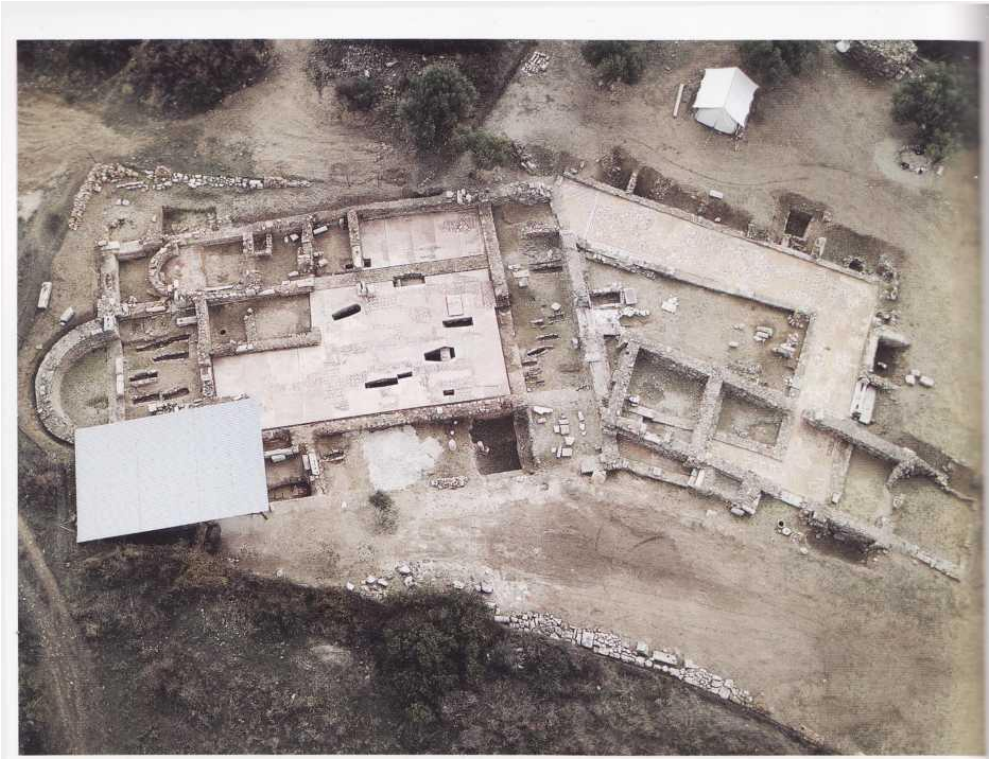

Foto 1: Erken Hıristiyanlık Bazilikası Maronia

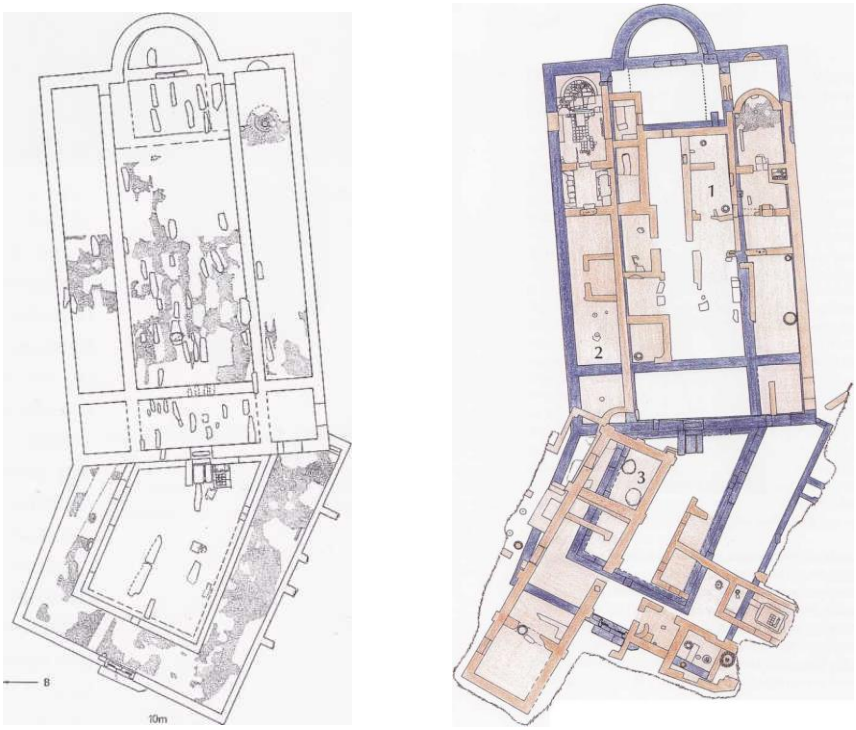

Foto 2: Erken Hıristiyanlık Bazilikası Planı Maronia

Foto 3: Erken Hıristiyanlık Bazilikası Mozaikleri Maronia

Foto 4: Erken Hıristiyanlık Bazilikası Mozaikleri Maronia

Foto 5: Erken Hıristiyanlık Bazilikası Mozaikleri Maronia

Foto 6: Erken Hıristiyanlık Bazilikası Maronia: M.Ö 2. Yy dan kalma bir kitabe Yapı malzemesi olarak kullanılmış.

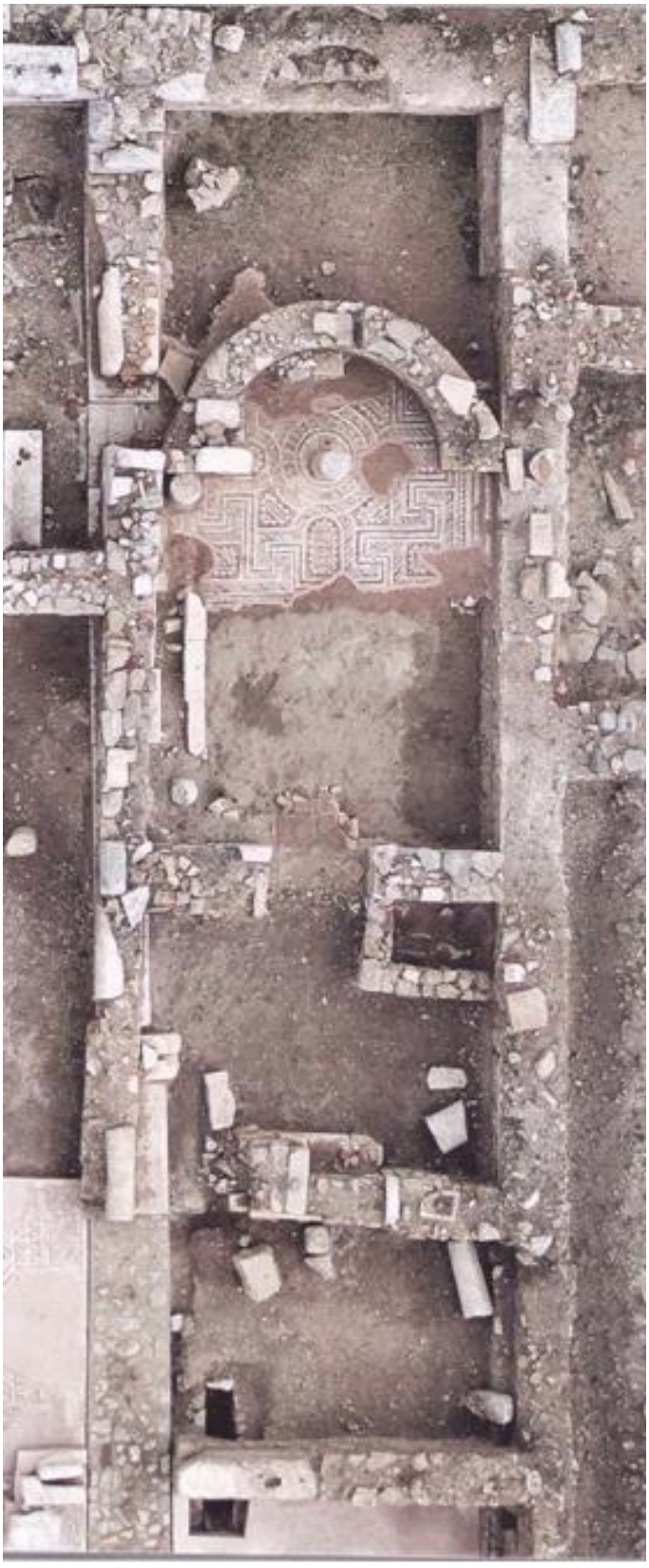

Foto 7: Erken Hıristiyanlık Bazilikası Mozaikleri Maronia

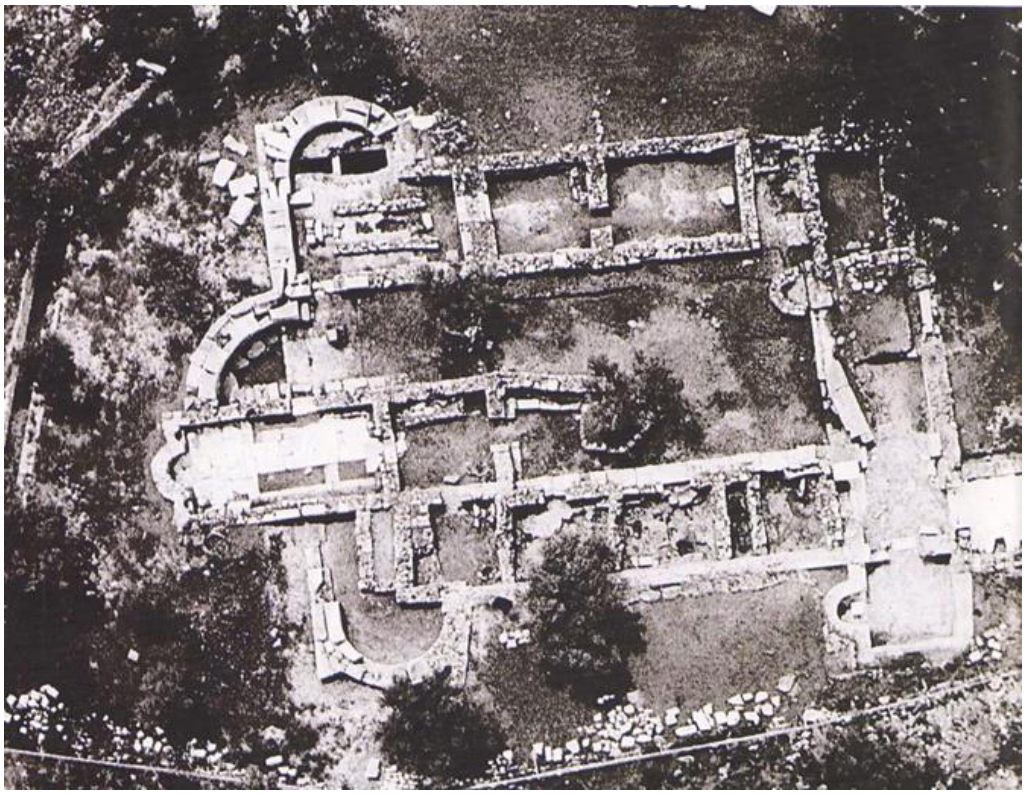

Foto 8: Synaksi Kilisesi Maronia

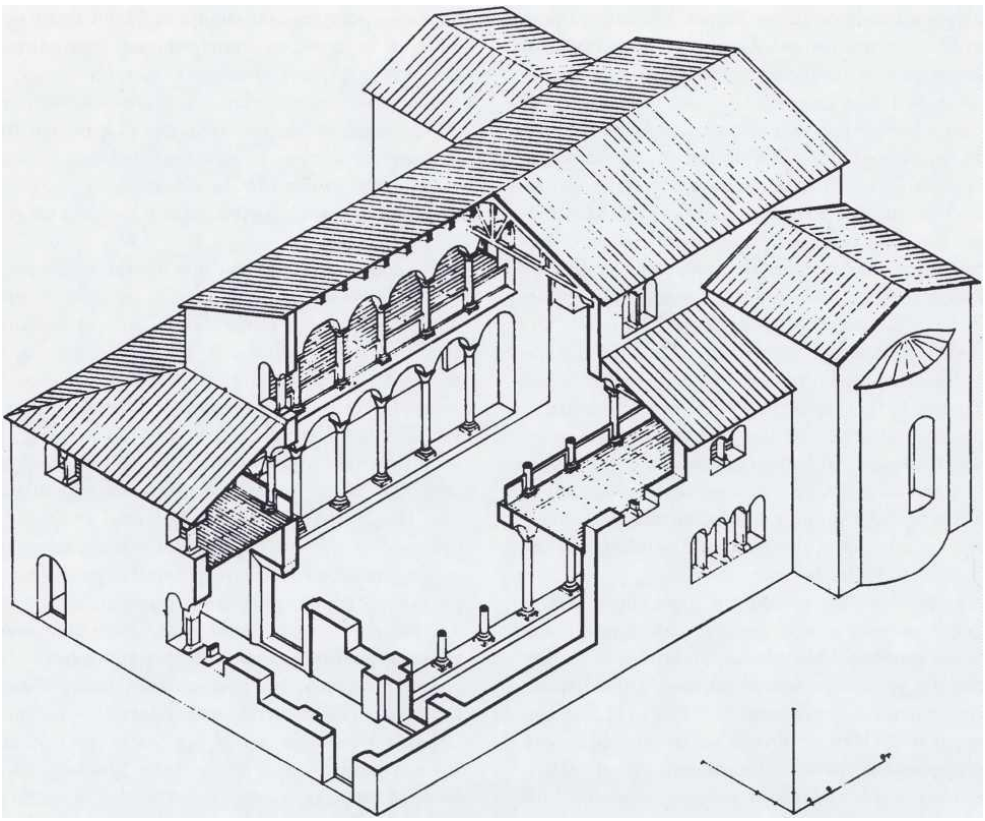

Foto 9: Synaksi Kilisesi 3D kesit. Maronia

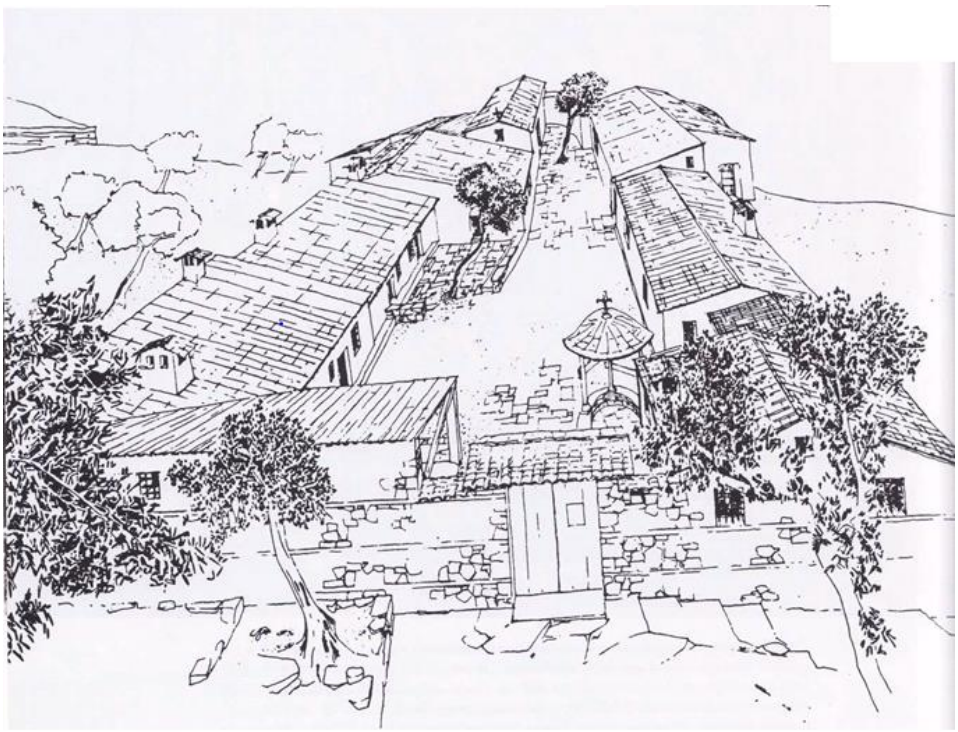

Foto10: Synaksi Kilisesi canlandırması . Maronia

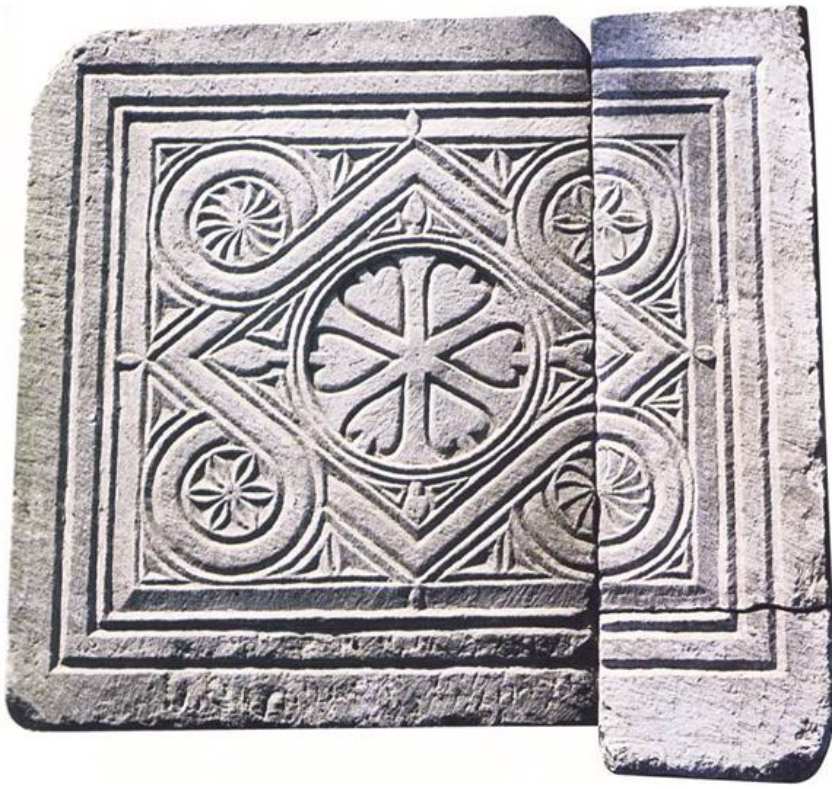

Foto10: Synaksi Kilisesi mermer levha. Maronia

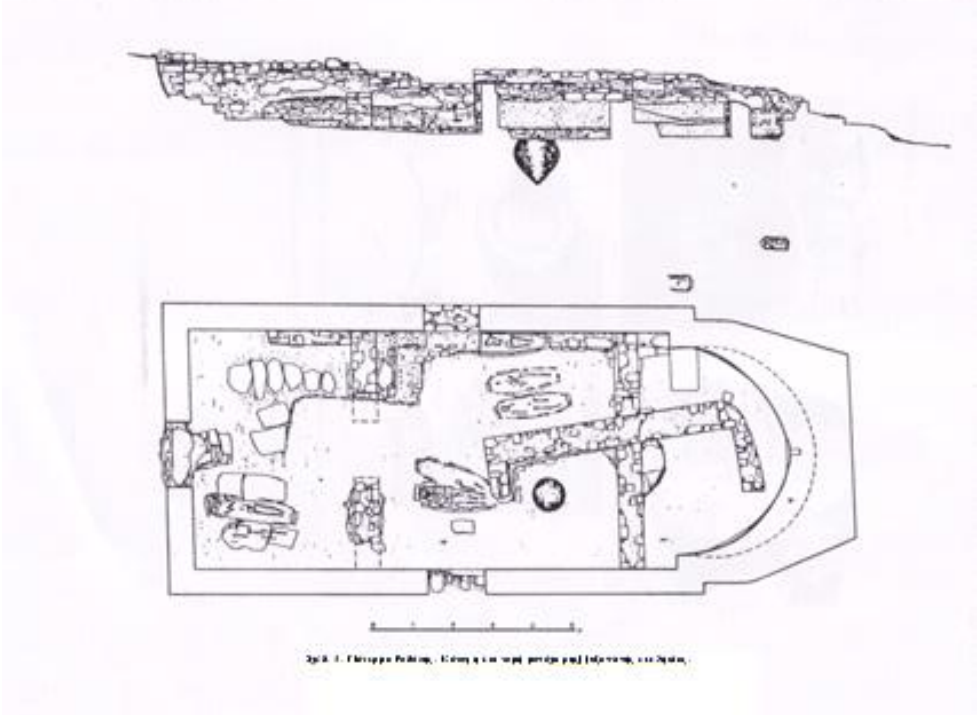

Foto 11: Paterma Kilise Planı

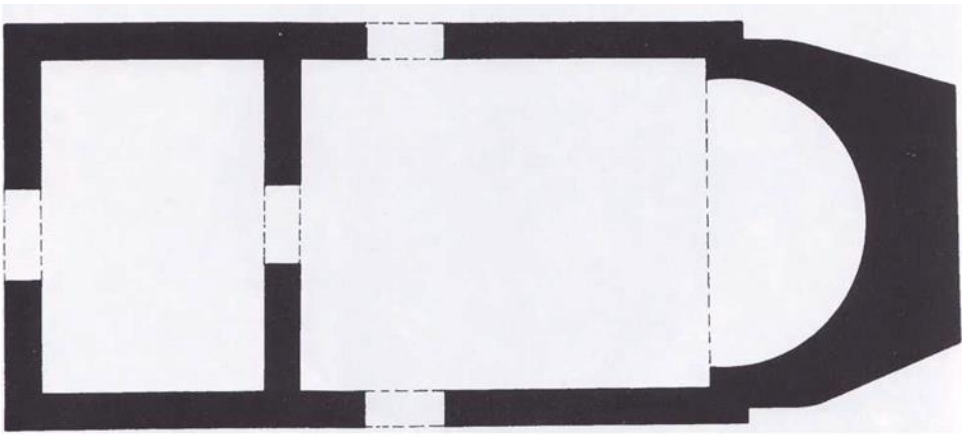

Foto 12: Paterma Kilise Planı

Foto 13: Paterma Kilisesi

Foto 14: Papikion Oros Tek Nefli Kilise A

Foto 15: Papikion Oros TekNefli Kilise A

Foto 16: Papikion Oros Tek Nefli Kilise A Mozaikler

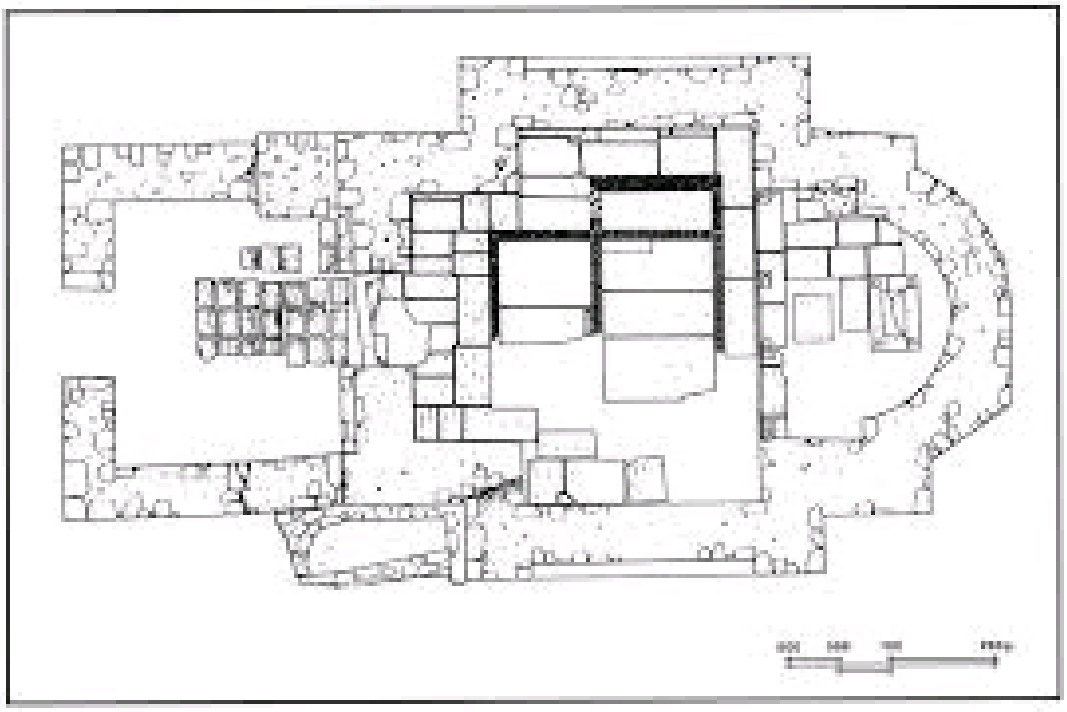

Foto 17:Papikion Oros Tek Nefli Kilise A Planı

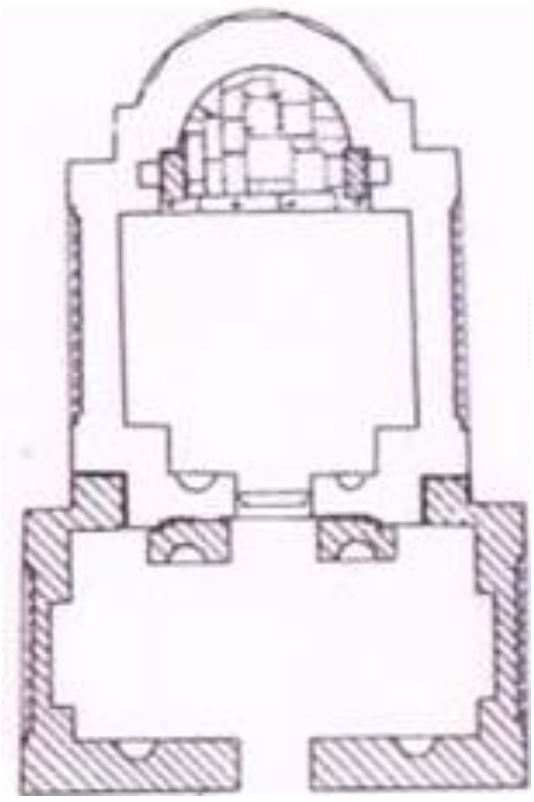

Foto 18: Papikion Oros Tek Nefli Kilise B Planı

Foto19: Papikion Oros Tek Nefli Kilise B

Foto 20: Papikion Oros TekNefli Kilise B

Foto 21: Papikion Oros Tek Nefli Kilise B

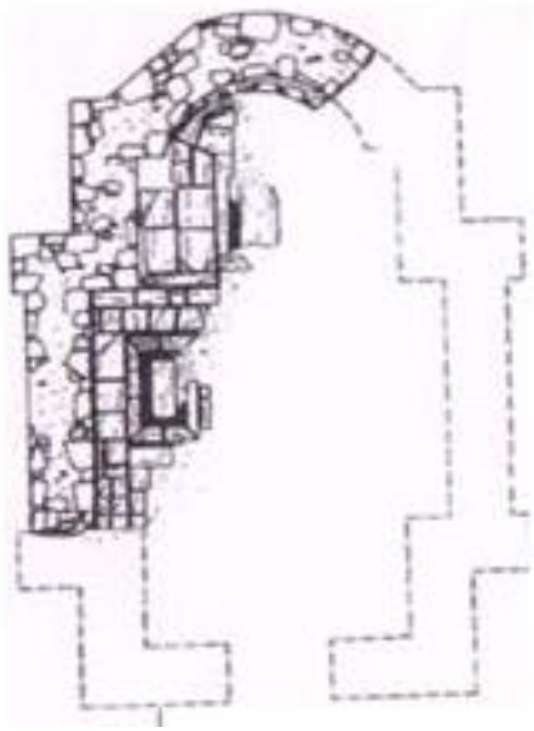

Foto 22: Papikion Oros Tek Nefli Kilise G

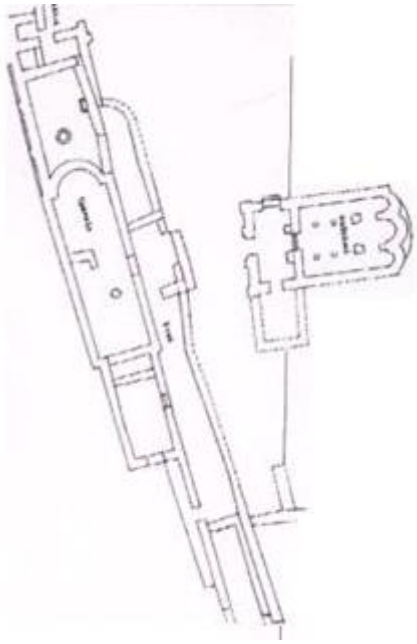

Foto 23: Sosti Manastır Kompleksi Planı

Foto 24: Sosti Manastır Kompleksi

Foto 25: Sosti Manastır Kompleksi Sütun Başlığı

Foto 26: Sosti Manastır Kompleksi kalıntılar

Foto 27: Linos Manastırı Hava Fotoğrafı

Foto 28: Linos Manastırı Fresko

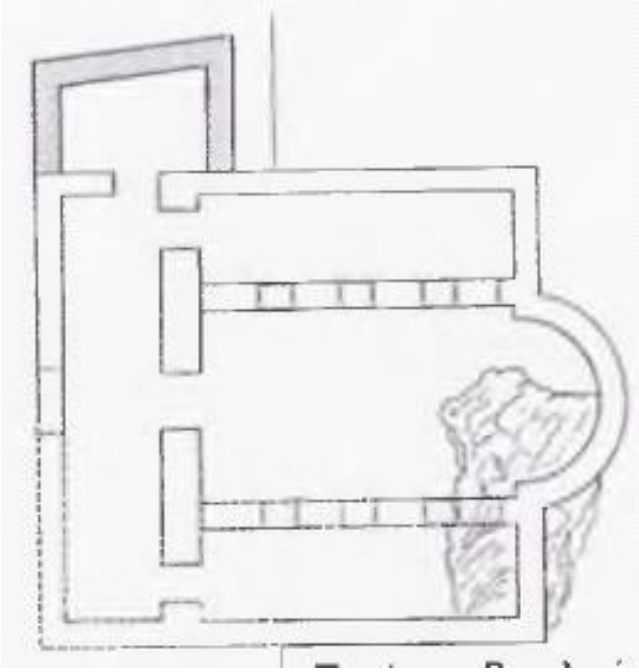

Foto 29: Poliantos Bazilikası planı

Foto 30: Poliantos Bazilikası

Foto 31: Poliantos Bazilikası

Foto 32: Poliantos Bazilikası mezar kalıntısı

Foto 33:Maksimougianopolis Merkezi Planlı Kilise hava fotoğrafı

Foto 34:Maksimougianopolis Merkezi Planlı Kilise hava fotoğrafı

Foto 35:Maksimougianopolis Merkezi Planlı Kilise

Foto 36:Panagia Kilisesi(Meryem Ana) Komotini

Foto 37:Panagia Kilisesi(Meryem Ana) Komotini

Foto 38:Panagia Kilisesi (Meryem Ana) Komotini

Foto 39:Panagia Kilisesi(Meryem Ana) ikonastisten ikona örneği Komotini

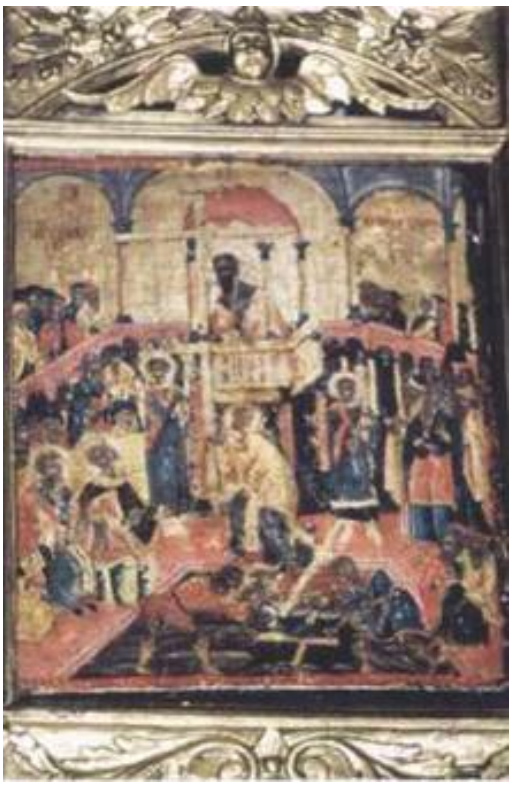

Foto 40:Panagia Kilisesi (Meryem Ana) ikonastisten ikona örneği Komotini

Foto 41: Meryem Ana Kilisesi Maronia

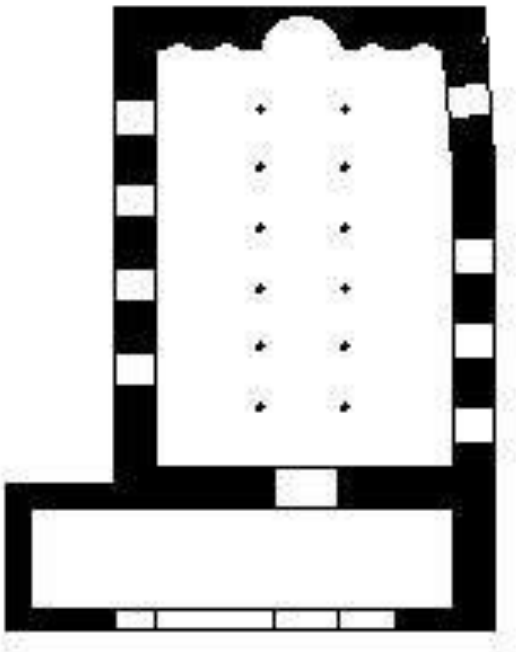

Foto 42: Meryem Ana Kilisesi Planı Maronia

Foto 43: Meryem Ana Kilisesi İkonastis Maronia

Foto 44: Meryem Ana Kilisesi Maronia

Foto 45: Meryem Ana Kilisesi Maronia

Foto 46: Meryem Ana Kilisesi Maronia

Foto 47: Meryem Ana Kilisesi mezar taşı Maronia

Foto 48: Meryem Ana Kilisesi dış nartekste tabana döşenmiş mezar taşları Maronia

Foto 49: Ioannes Prodromos (Ναός Τίμιου Προδρόμου) İaosmos

Foto 50: Ioannes Prodromos (Ναός Τίμιου Προδρόμου) kitabesi İaosmos

Foto 51: Ioannes Prodromos (Ναός Τίμιου Προδρόμου) Maronia

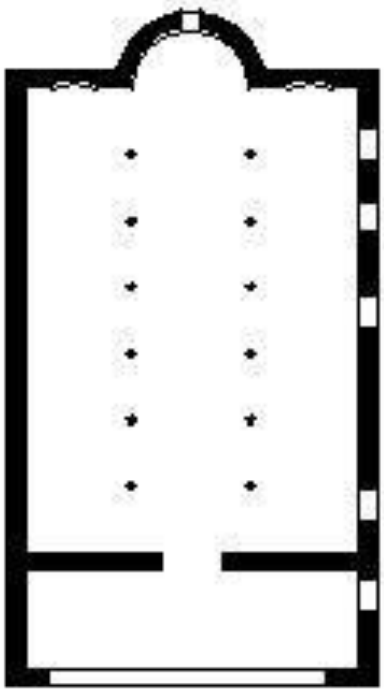

Foto 52: Ioannes Prodromos (Ναός Τίμιου Προδρόμου) Planı Maronia

Foto 53: Ioannes Prodromos (Ναός Τίμιου Προδρόμου) kabartma Maronia

Foto 54: Ioannes Prodromos (Ναός Τίμιου Προδρόμου) İkonastis Maronia

Foto 55: Ioannes Prodromos (Ναός Τίμιου Προδρόμου) minber Maronia

Foto 56: Ioannes Prodromos (Ναός Τίμιου Προδρόμου) kadınlar bölümü. Maronia

Foto 57: Ioannes Prodromos (Ναός Τίμιου Προδρόμου) kilisesi270 okka ağırlığındaki çanı Maronia

Foto 58:Hagios Georgios Kilisesi. Sikorahi

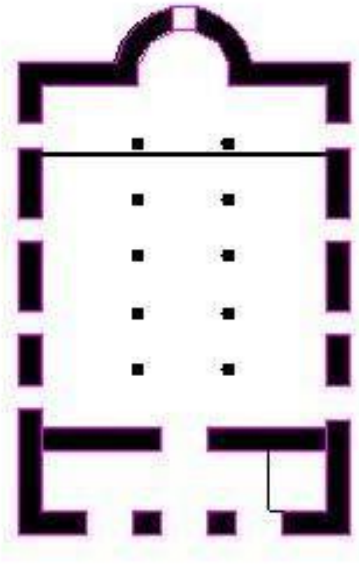

Foto 59:Hagios Georgios Kilisesi Planı . Sikorahi

Foto 60:Hagios Georgios Kilisesi Sikorahi

Foto 61:Hagios Georgios Kilisesi Sikorahi

Foto 62:Hagios Georgios Kilisesi Sikorahi

Foto 63:Hagios Georgios Kilisesi Sikorahi

Foto 64:Hagios Georgios Kilisesi Sikorahi

Foto 65:Hagios Georgios Kilisesi Sikorahi

Foto 66 Başmelekler Kilisesi Lofarion

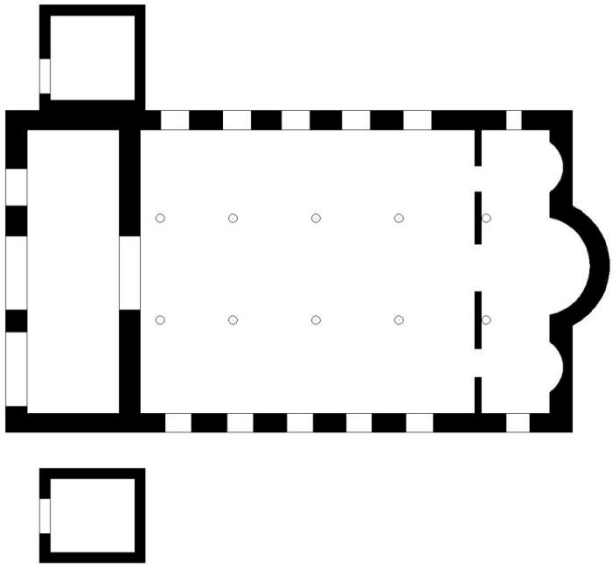

Foto 67: Başmelekler Kilisesi Planı Lofarion

Foto 68: Başmelekler Kilisesi Lofarion

Foto 69:Hagios Georgios Kilisesi.Kirki

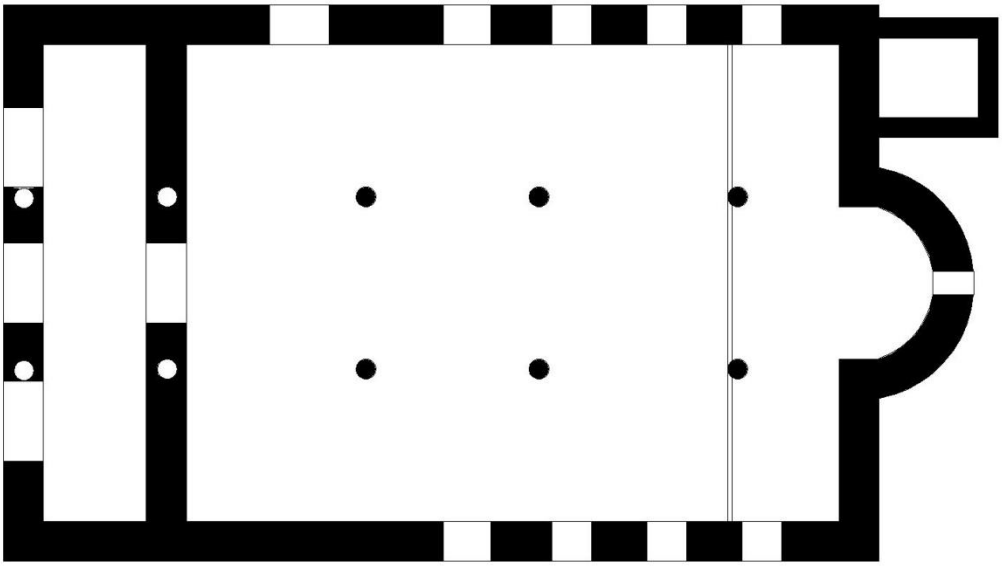

Foto 70:Hagios Georgios Kilisesi Planı Kirki

Foto 71:Hagios Georgios Kilisesi.Kirki

Foto 72:Hagios Georgios Kilisesi.Kirki

Foto 73:Hagios Georgios Kilisesi.Kirki

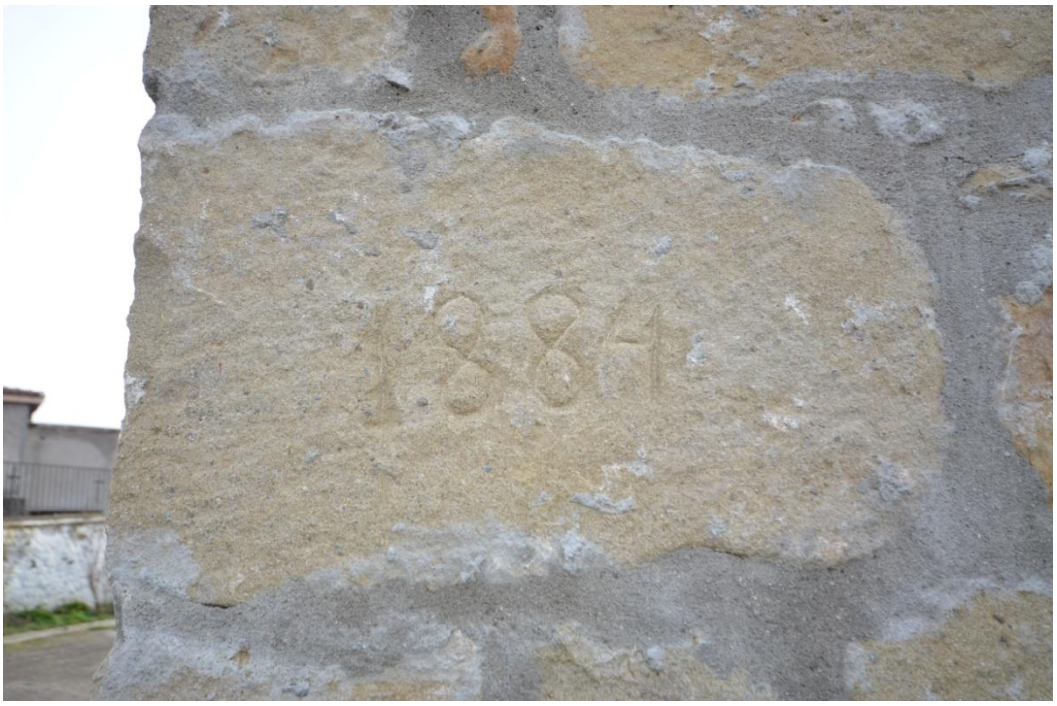

Foto 74:Hagios Georgios Kilisesi.Kirki

Foto 75:Hagios Georgios Kilisesi.Askites

Foto 76:Hagios Georgios Kilisesi.Askites

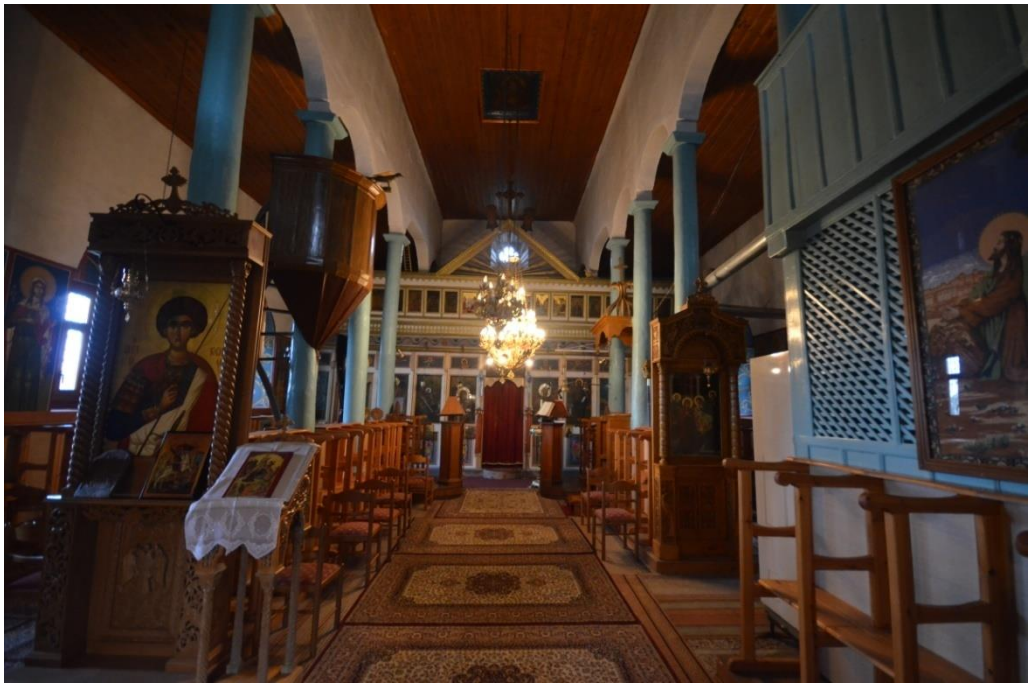

Foto 77:Hagios Georgios Kilisesi.Askites

Foto 78:Hagios Georgios Kilisesi.Askites

Foto 79:Hagios Georgios Kilisesi.Askites

Foto 80:Hagios Georgios Kilisesi.Askites

Foto 81:Hagios Georgios Kilisesi.Askites

Foto 82:Hagios Athanasios-Kosmio

Foto 83:Hagios Athanasios-Kosmio

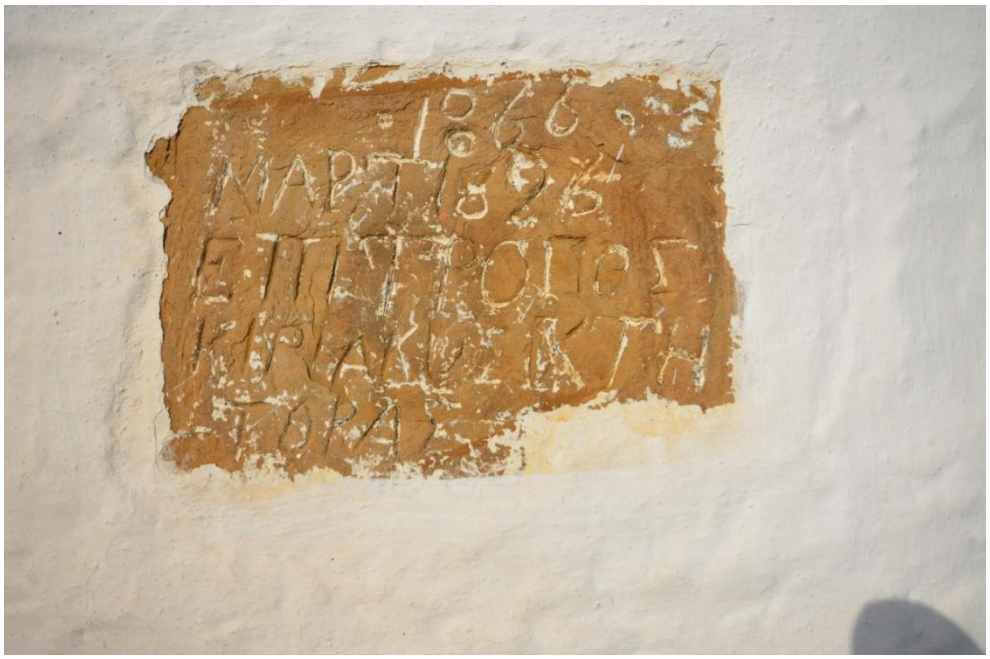

Foto 84:Hagios Athanasios-Kosmio

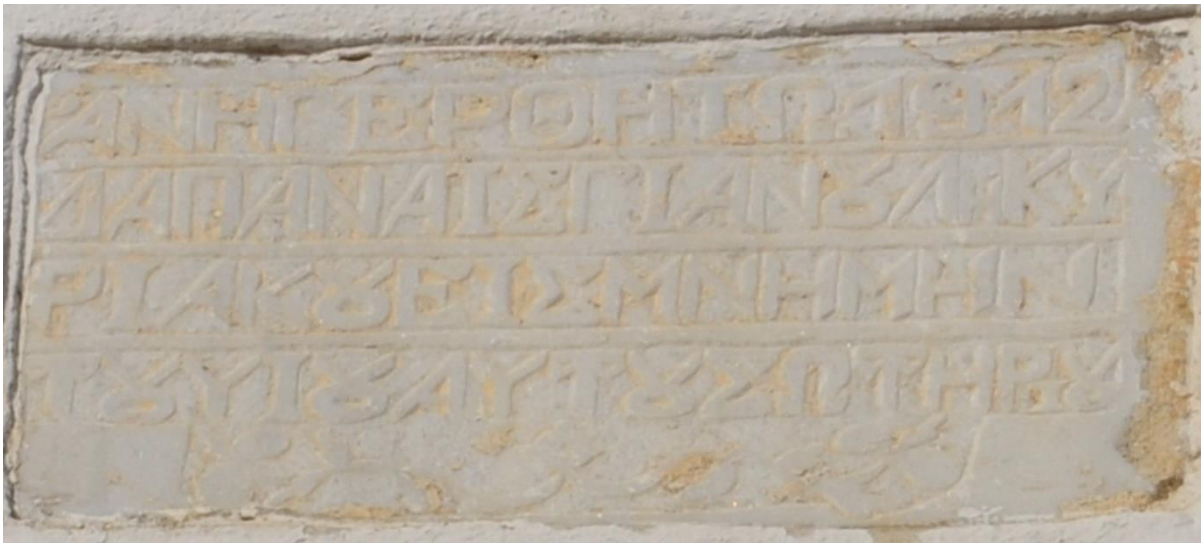

Foto 85:Hagios Athanasios-Kosmio

Foto 86: Metamorfosis Sotiros. Karidia

Foto 87: Metamorfosis Sotiros. Karidia

Foto 88: Metamorfosis Sotiros. Karidia

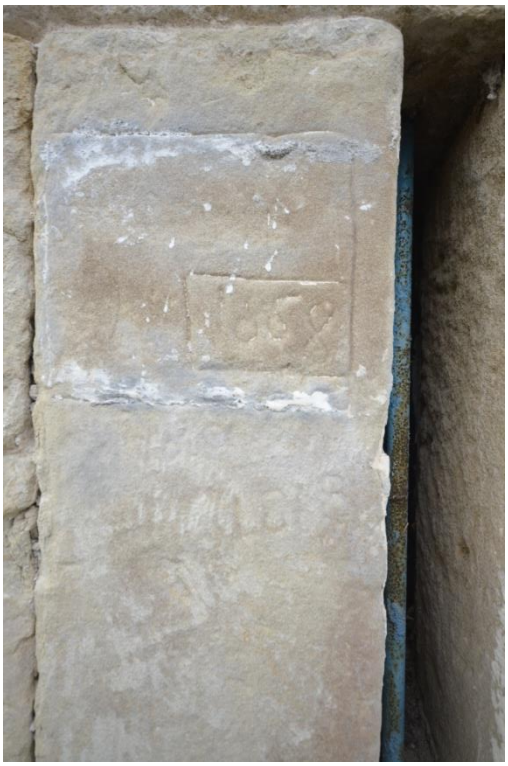

Foto 89: Metamorfosis Sotiros. Karidia

Foto 90 :Meryem Ana Kilisesi. İasion

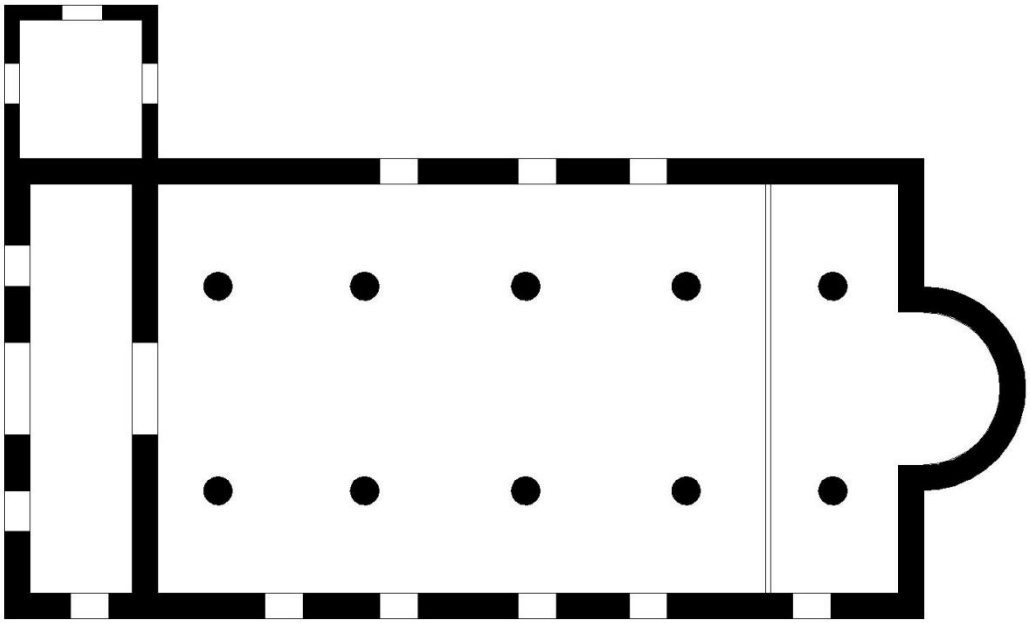

Foto 91 :Meryem Ana Kilisesi Planı İasion

Foto 92 :Meryem Ana Kilisesi. İasion

Foto 93 :Meryem Ana Kilisesi. İasion

Foto 94 :Meryem Ana Kilisesi. İasion

Foto 95 :Meryem Ana Kilisesi. İasion

Foto 96 :Meryem Ana Kilisesi. İasion

Foto 97: Hagios Dimitrios. Kassitera

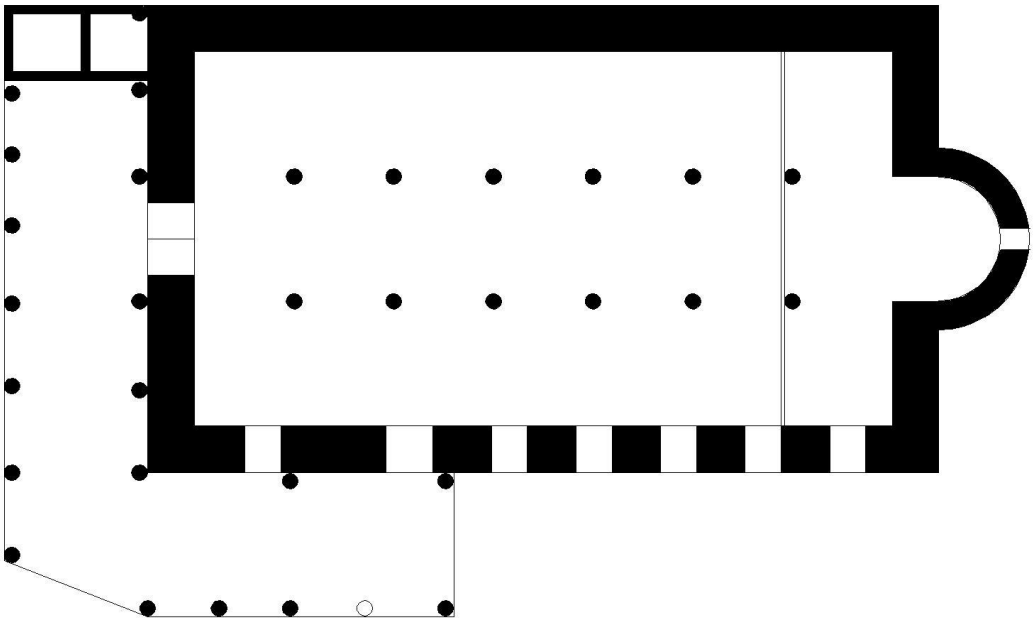

Foto 98: Hagios Dimitrios.Kilisesi Planı Kassitera

Foto 99: Hagios Dimitrios. Kassitera

Foto 100: Hagios Dimitrios. Kassitera

Foto 101: Hagios Dimitrios. Kassitera

Foto 102: Hagios Dimitrios. Kassitera

Foto 103: Hagios Dimitrios. Kassitera

Foto 104: Hagios Dimitrios. Kassitera

Foto 105: Hagios Dimitrios. Kassitera

Foto 106: Hagios Dimitrios. Kassitera

Foto 107: Hagios Dimitrios. Kassitera